



**Beleidsplan 2008-2011
Wet maatschappelijke ondersteuning**

**December 2007
Vastgesteld, d.d. 22 mei 2008
Gemeente Groesbeek**

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
1 Goed om te weten voor u verder leest.....	5
1.1. Vertrekpunt Wmo; onbalans in de verzorgingsstaat.....	5
1.2. Het wettelijk kader in het kort.....	5
1.3. Totstandkoming beleidsplan.....	7
1.4. Leeswijzer.....	8
2 Cijfers en feiten: landelijk en voor Gemeente Groesbeek in het bijzonder	9
2.1. Landelijke ontwikkelingen die de context vormen voor de Wmo.....	9
2.2. Gemeente Groesbeek in het bijzonder.....	9
3 De Visie.....	12
3.1. Kapstok voor beleid: de Wmo-mobile.....	12
De visie in een notendop.....	17
4 Reisplanner 2008 – 2011.....	19
4.1. Inleiding.....	19
Domein 1: Samen leven in buurt, wijk en dorp.....	21
Domein 2: Verantwoordelijk opgroeien en opvoeden.....	24
Domein 3: Mantelzorg en vrijwilligers op waarde geschat.....	27
Domein 4: Meedoen makkelijker maken.....	30
Domein 5: Regie op preventie, zorg en opvang.....	34
Domein 6: Anders en samen te werk.....	37
Samenvatting vierjarige beleidsagenda.....	41
5 Organisatie, mensen en middelen.....	45
5.1. Uitvoeringsorganisatie en personele capaciteit.....	45
5.2. Financieel kader.....	46
5.3. Monitoring.....	47
5.4. Communicatie.....	47
6 Het geheel samengevat en overziend.....	48
Bijlage: Domein-indeling versus indeling in prestatievelden.....	49

Voorwoord

De samenleving zal de komende jaren ingrijpend veranderen. Voornaamste oorzaak is de vergrijzing en ontgroening. Gevolgen van deze beide ontwikkelingen zullen zichtbaar worden op de arbeidsmarkt. De vergrijzing laat zich ook zien in de ondersteuningsvraag die zal toenemen en van aard zal veranderen. Want – hoe paradoxaal het ook klinkt – ouderen worden steeds vitaler. Oplossingen en voorzieningen uit het verleden bieden daarom geen garantie meer voor de toekomst. Er is ruimte en er zijn ideeën nodig om de samenleving opnieuw in te richten, in het licht van deze belangrijke ontwikkelingen. En dat is eigenlijk ook meteen de grote uitdaging waar we met de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) voor staan.

Aan betrokkenheid uit de samenleving geen gebrek, zo bleek tijdens het interactieve voorbereidingstraject voor dit beleidsplan. Naast deze betrokkenheid bij de ontwikkeling van het beleid, is er ook sprake van grote betrokkenheid op elkaar in de Groesbeekse samenleving. Dat is een groot goed waar we zuinig op moeten zijn en dat we zullen koesteren.

De vergrijzing staat niet morgen al in volle omvang op de stoep. Vergrijzing komt geleidelijk aanrollen. Dat geeft tijd om ons er op voor te bereiden. Zo moet u dit eerste beleidsplan ook zien; nu beginnen, maakt de maatregelen behapbaar. En wat we vooral niet moeten vergeten is dat de ontwikkelingen ook vele kansen bieden. Als het een gewoonte wordt dat de vitale jongere ouderen mede-zorgdragen voor de minder vitale oudere ouderen, dan draagt dat in hoge mate bij aan de toekomstbestendige inrichting van de samenleving.

Dit plan is niet statisch en ligt niet voor vier jaar helemaal vast. Voortschrijdende inzichten en ontwikkelingen worden via de jaarlijkse evaluatie gewoon meegenomen in de jaarplannen die worden opgesteld om dit beleidsplan te concretiseren. We bewegen dus mee met de dynamiek in de samenleving.

Ons motto voor de Wmo is en blijft 'Samen doen werkt'. Graag nodigen wij u uit om met ons mee te doen!

Namens de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders

G.E.W. Prick
Burgemeester

Hoofdstuk 1: Goed om te weten voor u verder leest

In dit hoofdstuk gaan we in op achtergrond en aanleiding van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Vervolgens zetten we de wet zelf, zoals deze sinds 1 januari 2007 van kracht is, kort uiteen. Daarna bieden we u inzicht in hoe dit beleidsplan tot stand is gekomen en volgt een leeswijzer.

1.1. Vertrekpunt Wmo; onbalans in de verzorgingsstaat

Een belangrijke aanleiding voor de Wmo is een geconstateerde onbalans in de verzorgingsstaat. De onbalans komt er op neer dat de verzorgingsstaat ooit is bedoeld ter bescherming van de kwetsbare groepen in de samenleving. De afgelopen decennia is steeds gebleken dat veelal juist de kwetsbare groepen de toegang tot de basisvoorzieningen misten. De logische reflex hierop is telkens uitbreiding van voorzieningen geweest en het verder openzetten van de toegangspoorten tot de voorzieningen. Het resultaat daarvan is dat niet alleen burgers die behoefte hadden aan de voorziening hiervan profiteerden, maar ook degenen die best zonder zouden kunnen of het best zelf hadden kunnen betalen. In feite zijn de oorzaken van de huidige onbalans terug te voeren op een te ver doorgevoerde gelijke behandeling, ook als het om ongelijke situaties gaat. Dit heeft ertoe geleid dat voorzieningen bovenmatig worden gebruikt en de kosten enorm zijn toegenomen, met alle gevolgen van dien.

Oude antwoorden voldoen niet langer

Het antwoord van de overheid op de toename van kosten was in de afgelopen jaren een aaneenschakeling van bezuinigingen. De resultaten hiervan waren vooral lagere uitkeringen en (hogere) eigen bijdragen. Dit gebeurde op dezelfde manier als de verzorgingsstaat tot stand was gekomen: voor iedereen gelijk. Steeds werden dus pogingen ondernomen om de criteria aan te scherpen, strenger te keuren, te herkeuren en nieuwe indicatieorganen te scheppen. Hierdoor werden juist de groepen getroffen die de voorzieningen het meest nodig hadden. De grondslag van de verzorgingsstaat (solidariteit, rechtvaardigheid, diversiteit, kwaliteit en toegankelijkheid) staat nauwelijks ter discussie en kent nog steeds een groot draagvlak in de samenleving; de wijze waarop er invulling aan gegeven wordt, is noodzakelijkerwijs aan herziening toe.

Voortschrijdende ontwikkelingen

Nemen we hierbij demografische ontwikkelingen als ontgroening en vergrijzing en de voortgaande vermaatschappelijking van de (voorheen instituuts-)zorg in ogenschouw, dan moeten we constateren dat doorgaan met verstrekking van voorzieningen op de huidige wijze snel zal leiden tot onbetaalbaarheid. Bovendien zal sprake zijn van onuitvoerbaarheid omdat de benodigde uitvoerders op de krappere wordende arbeidsmarkt niet te vinden zijn. We gaan daarom op zoek naar een nieuwe Groesbeekse balans. Want de Wmo biedt de gelegenheid tot maatwerk, gericht op de specifieke omstandigheden in onze gemeente.

1.2. Het wettelijk kader in het kort

Meedoen

De Wmo komt in de plaats van de Welzijnwet, de Wet voorziening gehandicapten (Wvg) en voor een onderdeel uit de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ), namelijk de Hulp bij het huishouden. De Wmo is in zijn opzet een brede participatiewet die tot doel heeft meedoen mogelijk te maken voor iedereen. De individuele verstrekkingen (rolstoelen, woningaanpassingen, hulp bij het huishouden) maken onderdeel uit van de Wmo.

Doelgroep: iedereen

Bijzondere doelgroepen van de Wmo zijn mensen met een ondersteuningsbehoefte zoals mensen met een verstandelijke, lichamelijke of geestelijke handicap en kwetsbare ouderen. Maar als het doel is meedoen mogelijk te maken voor iedereen, dan is in feite de hele samenleving aan zet; hetzij om zelf mee te doen, hetzij om meedoen voor anderen mogelijk te maken.

Compensatieplicht

De compensatieplicht betekent dat zo objectief mogelijk wordt vastgesteld wat iemand 'tekort komt' om deel te nemen aan de samenleving. Wat deelnemen aan de samenleving inhoudt, verschilt van persoon tot persoon. Bij het vaststellen van de noodzakelijke ondersteuning om mee te kunnen doen, houdt de gemeente rekening met de persoonlijke omstandigheden en behoeften van de burger. Daarnaast houdt de gemeente rekening met de (financiële) mogelijkheden die iemand heeft om zelf in de ondersteuning te voorzien.

Mensen met een beperking kunnen rekenen op ondersteuning in hun zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Gemeenten krijgen de vrijheid om te kijken hoe zij dat wat iemand tekort komt om mee te doen gaan *compenseren*, bijvoorbeeld door voorzieningen te verstrekken of door netwerken rondom de burger te versterken. Het beoogde resultaat ligt dus vast (zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie), de weg ernaar toe is nader te bepalen op grond van de behoeften en mogelijkheden van de burger en het beleid dat de gemeente voert.

Gemeenten moeten burgers met een beperking in staat stellen om:

- a. een huishouden te voeren;
- b. zich te verplaatsen in en om de woning;
- c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Lokaal maatwerk en

De Wmo geeft gemeenten beleidsvrijheid om in overleg met cliëntgroepen, burgers en maatschappelijke organisaties invulling te geven aan de wet, aangepast aan de plaatselijke behoeften en mogelijkheden.

.... in breed overleg tot stand gebracht

De Wmo vraagt van gemeenten dat in overleg met de bijzondere doelgroepen en de bredere samenleving beleid wordt gemaakt. Dit wordt vastgelegd in het vierjarige beleidsplan. Dit beleidsplan ligt nu voor u.

Ook in de uitvoeringsfase van beleid werken we als gemeente in overleg met direct betrokken organisaties en burgers aan de beoogde doelstellingen. Wettelijk is voorgeschreven dat jaarlijks een cliënttevredenheidsonderzoek plaatsvindt.

Van 9 prestatievelden naar 6 domeinen

De Wmo kent een onderverdeling in negen prestatievelden waarop beleid gemaakt moet worden onder de brede Wmo-paraplu. In Groesbeek hebben we besloten om breder te kijken, ook naar wonen, werk en inkomen, onderwijs, sport, gezondheid en cultuur. Deze beleidsvelden kunnen bijna niet los gezien worden van de Wmo en daarom betrekken we ze er vanaf het begin bij. Wij hebben gekozen voor een eigen onderverdeling van de Wmo die wij logischer en meer werkbaar vinden dan

de indeling die de rijksoverheid voorstaat. We onderscheiden zes domeinen¹:

1. Samen leven in buurt, wijk en drop
2. Verantwoordelijk opvoeden en opgroeien
3. Mantelzorg en vrijwilligers op waarde geschat
4. Meedoen makkelijker maken
5. Regie op preventie, zorg en opvang
6. Anders en samen te werk

1.3. Totstandkoming beleidsplan

In voorbereiding op dit beleidsplan, zijn we op verschillende manieren in gesprek gegaan met de samenleving. Naar deze inbreng hebben we goed geluisterd en veel ervan hebben we verwerkt in dit beleidsplan, met name in de keuze van maatregelen en beleidsvoornemens voor de komende jaren.

Dit beleidsplan is in twee fasen tot stand gekomen: visievorming en agendavorming.

Visievorming

Het resultaat van deze fase leest u in hoofdstuk 3. De visie is als volgt tot stand gekomen:

In mei 2007 is eerst door de gemeente Groesbeek een referentievisie opgesteld. Dit is een praatstuk dat laat zien hoe een visie op de toekomstige samenleving en de Wmo er uit zou kunnen zien. Deze referentievisie is voorgelegd aan de Visiegroep² voor advies. De Visiegroep bestond uit vier betrokken burgers en twee ambtenaren.

Daarna is het advies van de Visiegroep voorgelegd aan de Wmo-Adviesgroep³. Deze Adviesgroep vormt een afspiegeling van de Groesbeekse samenleving en adviseert de gemeente onder andere over de ontwikkeling van het beleidsplan.

Het advies van de Visiegroep en het advies van de Wmo-Adviesgroep zijn verwerkt in de conceptvisie. Deze conceptvisie is op 30 oktober voorgelegd aan het brede veld van bij de Wmo betrokken organisaties en burgers. Hun reacties zijn verwerkt in de definitieve versie van de visie die u in hoofdstuk 3 van dit beleidsplan aantreft.

Agendavorming

Daarna is deze visie vertaald naar agendapunten op de Wmo-domeinen. Per domein is een agenda opgesteld met daarop de voornemens waar de gemeente zich de komende jaren, samen met de Groesbeekse burgers en uitvoerders, hard voor gaan maken. De voorgestelde agendapunten zijn gebaseerd op de inbreng van vele betrokken meedenkers. Verslagen van de wijze waarop we de samenleving geraadpleegd hebben, treft u aan in het bijlagenboek bij dit beleidsplan.

Goed om hier te vermelden is dat op de agenda's geen punten zijn meegenomen die al in andere gemeentelijke beleidsnota's zijn vastgesteld. Geen dubbele besluitvorming dus, maar aanvullende besluitvorming. Wel zullen we bij de voortgaande uitvoering van eerder vastgesteld beleid

¹ Alle prestatievelden en omliggende beleidsvelden zijn logisch te ordenen onder deze domeinindeling. Hoe de domeinen zich verhouden tot de prestatievelden staat in bijlage 1.

² Henk Nolten, Frans Jongeneel, Irma Hendriks, Gaby Troost, Eefje Coopmans, René van der Aa

³ Bram den Boer, Gijsbert Pot, Max de Coole, Marije Leenders, Judith Wielders, Gerard Rensen, Jan Visser

beoordelen of de Wmo-visie voldoende tot uitdrukking komt. Waar dat niet het geval is, zal de Wmo-visie het leidend principe zijn.

De agenda's per domein zijn onderwerp van hoofdstuk 4.

1.4. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat voor de brede Wmo relevant cijfermateriaal. We starten met landelijke cijfers en zoomen vervolgens in op Groesbeek. Hoofdstuk 3 verwoordt de visie. Hoofdstuk 4 gaat in op de agendapunten per domein. In hoofdstuk 5 wordt inzicht geboden waarmee we de Wmo in- en uitvoeren. In het laatste hoofdstuk overzien we het geheel.

Hoofdstuk 2: Cijfers en feiten: landelijk en voor Gemeente Groesbeek in het bijzonder

Dit hoofdstuk beoogt een korte schets te geven van belangrijke ontwikkelingen en trends. Eerst landelijke, en vervolgens een aantal belangrijke gegevens over gemeente Groesbeek. De Wmo vraagt ten slotte aan gemeenten om maatwerk-beleid te maken dat past bij de lokale omstandigheden en bijzonderheden. De belangrijkste staan genoemd in dit hoofdstuk.

2.1. Landelijke ontwikkelingen die de context vormen voor de Wmo

Vergrijzing

Is nu nog 1 op de 7 mensen 65+, rond 2020 zal het aantal gestegen zijn naar 1 op 5, dus 20%. De top van de vergrijzing zal liggen in 2037. Dan is 23,7% 65 of ouder. Binnen deze groep zal het aandeel 80+ sterk groeien.

Beroepsbevolking

Tussen nu en 2040 zal de potentiële beroepsbevolking naar verwachting afnemen van 10 naar 9 miljoen mensen. De komende jaren zal deze daling al goed op gang komen. Binnen de potentiële beroepsbevolking groeit het aandeel ouderen. Het aantal 50- tot 65-jarigen nam de afgelopen jaren met 62.000 toe, terwijl het aantal 20- tot 50-jarigen met 58.000 terugliep.

Werken in de zorgsector

Economen hebben berekend dat in 2030 ongeveer een kwart van de beroepsbevolking in de zorgsector zou moeten werken om een ander kwart – de afhankelijke ouderen – te verzorgen.

Toename chronisch zieken

Met de vergrijzing zal het aantal chronische zieken toenemen. Voorspeld is dat in 2025 het aantal diabetes-patiënten op bijna 1 miljoen zal uitkomen, tenzij snel preventief wordt ingegrepen. Het voorkomen van overgewicht is een effectieve preventieve ingreep in dit kader.

Ook het aantal dementerenden zal flink stijgen: van 195.000 waarbij de diagnose is gesteld nu (en vermoedelijk 60.000 mensen waarbij de diagnose nog niet is gesteld) tot 600.000 in 2050.

Meer alleenstaanden

Het aantal alleenstaanden zal in 2025 20% bedragen. Dit cijfer is met name van belang als het gaat om ondersteuning in eigen kring. Ook kan dit cijfer samenhang vertonen met eenzaamheidsproblematiek.

2.2. Gemeente Groesbeek in het bijzonder

Kernen en wijken

Naast de kern Groesbeek, bestaat gemeente Groesbeek, uit de kernen Berg en Dal, Breedeweg, De Horst en Heilig Landstichting. Binnen Groesbeek zijn er wijken met een eigen karakter, zoals Stekkenberg, Mariëndaal en het centrumgebied.

Kenmerken

In een notendop wordt Groesbeek gekenmerkt door:

- een grote betrokkenheid op elkaar
- een rijk verenigingsleven
- korte lijnen tussen organisaties, burgers en de gemeente

Bevolkingsopbouw

Op basis van de eigen aanwas zou de bevolking van Groesbeek niet groeien maar krimpen. Als gevolg van migratie, en dit is weer het gevolg van een groter woningbouwprogramma, stijgt de bevolking echter.

De komende jaren zet de ontgroening door, nu ook vooral in de leeftijdsgroep tot 15 jaar. We zien een afname van de groep in de gezinsleeftijd (35-55 jaar) en een toename van het aantal 55-plussers, zeker in de categorie 65-75 jaar.

Het aantal huishoudens groeit tot 2015 met 540. We verwachten de volgende groepen en krimpgroepen:

Groiegroepen	Krimpgroepen
Jonge ouderen, hoog inkomen: + 435	Gezinnen, laag inkomen : - 70
Oude ouderen, hoog inkomen: + 140	Kleine huishoudens tot 55 jr, laag inkomen: - 35
Gezinnen, hoog inkomen: + 50	
Ouderen, laag inkomen: + 15	

Bron: Primos, Wegener, bewerking Companen (2005)

Om twee redenen kunnen we in Groesbeek spreken van versterkte vergrijzing:

- Op basis van het woningbouwprogramma vindt groei van de bevolking van Groesbeek plaats. Het vestigingsoverschot betreft vooral senioren. Tot 2015 zullen er bijna 800 seniorenhuishoudens (55+) bijkomen. Dit is een groei van ruim 30% tot circa 2050.
- Maar ook in de ontwikkeling van de eigen bevolking is sprake van sterkere vergrijzing dan het Nederlands gemiddelde. Een belangrijke oorzaak hiervan is de aanwezigheid van een groot aantal instellingen voor met name ouderen binnen het grondgebied.

Het aantal alleenstaanden is in 2007: 1831. Dat is ongeveer 10% van de bevolking. Hiervan zijn 960 mensen 65 jaar of ouder. Op basis van landelijke cijfers houden we rekening met een groei van het aantal alleenstaanden.

Voorzieningengebruik

Bij meer dan gemiddelde vergrijzing kan het voorzieningengebruik ook bovengemiddeld zijn. Toch zien we dat niet terug in de cijfers over gebruik van Hulp bij het huishouden (HbhH).

	Groesbeek		Nederland	
	aantal	Per 1000 65+	aantal	Per 1000 65+
HbhH in uren (x 1000)	28,6	8,6	39.412,4	17,5
HbhB in personen (x 1000)	405	122	442.721	197

Bron: Cak/zorgkantoren (2005)

Uit deze cijfers lijken we te kunnen afleiden dat in Groesbeek veel ondersteuning wordt geboden via het eigen netwerk, waardoor er minder een beroep hoeft te worden gedaan op de professionele ondersteuning.

Inkomensontwikkeling

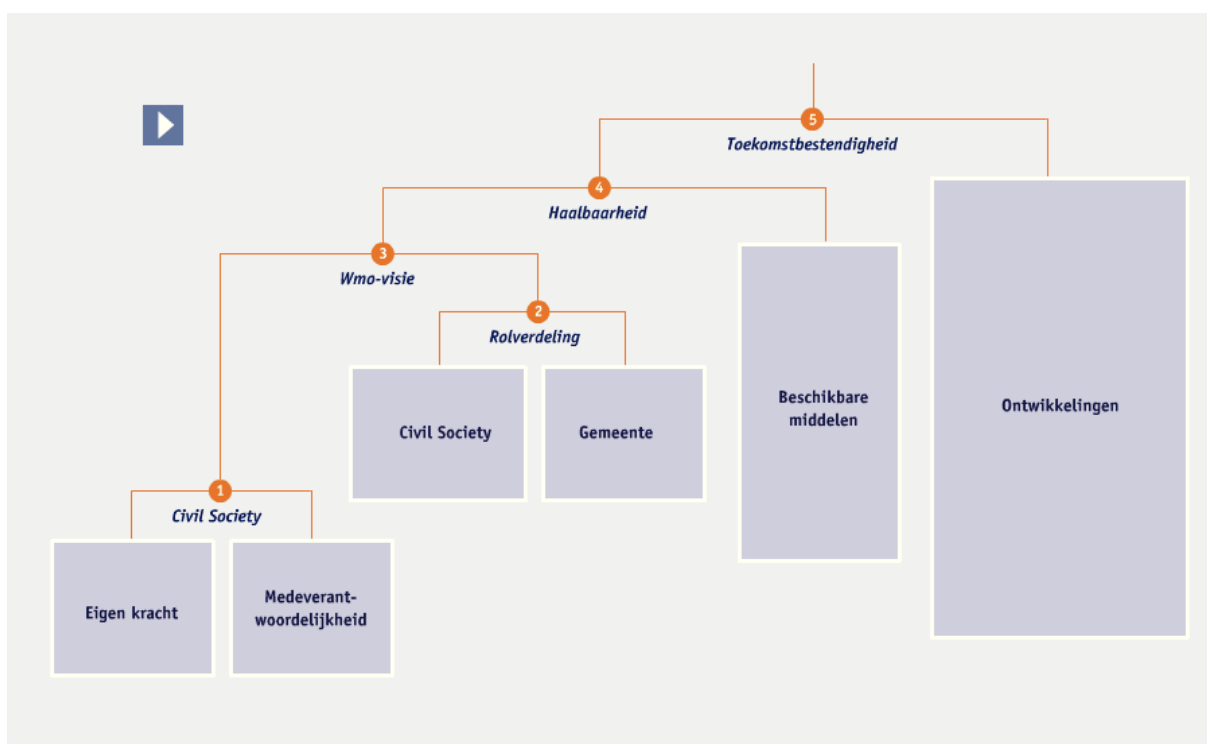
Tussen nu en 2020 zal er een stijging plaatsvinden van het aandeel mensen vanaf 1,5 x modaal. Dat

heeft te maken met de aantrekkelijkheid van Groesbeek als vestigingsgemeente voor rijkere ouderen. Er zal sprake zijn van een daling van aantallen huishoudens met lage inkomens en minima. (Bron: Bijlage bij Beleidsplan wonen.)

Hoofdstuk 3. De Visie

3.1. Kapstok voor beleid: de Wmo-mobile

In Groesbeek maken we gebruik van de Wmo-mobile als kapstok voor Wmo-beleid en als middel om te bepalen of het voorgenomen beleid ook in uitgebalanceerde verhouding staat tot de middelen en de ontwikkelingen. Een mobile, zoals we deze vaak aantreffen in kinderkamers, maakt duidelijk hoe precair een balans is en hoe het totaal uit balans gaat als een van de onderdelen te zwaar of te licht is. Dat beeld raakt aan de kern van de uitdaging waar we met de Wmo voor staan: evenwichtskunst om tot een uitgebalanceerd resultaat te komen. De Wmo-mobile ziet er als volgt uit:



Balans 1: Civil society: een mix van eigen kracht en medeverantwoordelijkheid

De Civil society is de hoofdrolspeler in de Wmo. In Groesbeek hanteren we voor het begrip Civil Society de term 'verantwoordelijke samenleving'.

In veel regeringsbeleid van de afgelopen jaren vormt eigen verantwoordelijkheid een belangrijke peiler. Beoogd wordt steeds om de trend te keren dat mensen (te) weinig hun eigen verantwoordelijkheid nemen. Constateren dat de trend gekeerd moet worden is één ding, het daadwerkelijk doen, vraagt meer; in ieder geval een wenkend perspectief. We stellen daarom voor om eigen verantwoordelijkheid op te knippen in twee begrippen die meer perspectief bieden: 'eigen kracht' en 'medeverantwoordelijkheid'.

Onder 'eigen kracht' wordt verstaan wat jezelf kunt doen en wat je zelf kunt betalen. Eigen kracht voorkomt afhankelijkheid of stelt het op z'n minst uit. We streven naar een samenleving waarin het

uitgangspunt is dat mensen zo lang mogelijk en zo veel mogelijk hun eigen kracht blijven gebruiken en de regie kunnen voeren over hun eigen leven.

Nadat de maximale ruimte van de eigen kracht is benut, speelt de medeverantwoordelijkheid de hoofdrol. Medeverantwoordelijkheid legt de verbinding van de burger naar de samenleving; wat kun je voor elkaar doen, hoe wil en kun je samenwerken, zowel in de eigen kring als in de bredere samenleving. De kleinschaligheid van onze gemeente en de mate van verbondenheid vormen een goed uitgangspunt hiervoor.

Onder medeverantwoordelijkheid verstaan we ook de samenwerking tussen instellingen als zij aan de slag gaan met complexe maatschappelijke vraagstukken of samenwerking en afstemming wanneer verschillende organisaties bij iemand met een meervoudige ondersteuningsvraag over de vloer komen.

Het uitdragen en tot leven brengen van de visie in woord en daad rekenen we ook tot de invulling van medeverantwoordelijkheid van organisaties die in Groesbeek werkzaam zijn.

Eigen kracht en medeverantwoordelijkheid moeten in balans gebracht worden met elkaar en ademen samen de geest van de Wmo uit.

Balans 2. Een uitgebalanceerde rolverdeling: minder overheid, meer civil society.

Om de verantwoordelijke samenleving te bewerkstelligen en te stimuleren, is een andere rol van mensen en organisaties en een andere rolverdeling tussen overheid en samenleving nodig. Want: als je blijft doen wat je altijd al deed, krijg je wat je altijd al had. En dat heeft nu juist geleid tot onbalans.

De Raad voor de maatschappelijke ontwikkeling (RMO) ontwikkelde in 2006 drie scenario's die behulpzaam kunnen zijn bij het bepalen van een specifieke balans tussen drie 'instituties' die bij de vormgeving van de Wmo centraal staan: de gemeente ("De gemeente aan het roer"), de lokale organisaties en verbanden ("De burger en zijn verbanden") en het individu ("Stuurman van je eigen leven").

We kunnen rustig stellen dat de nadruk de afgelopen decennia op scenario 1 heeft gelegen, aan scenario 2 minder inhoud is gegeven en aan scenario 3 nog minder. De geest van de Wmo vraagt in feite om deze volgorde om te draaien om te komen tot een uitgebalanceerde mix die bovendien betaalbaar, haalbaar en toekomstbestendig is.

Uitgangspunt is dan het scenario Stuurman van je eigen leven (eigen kracht), het *zwaartepunt* ligt vervolgens op het scenario De burger en zijn verbanden (ofwel: medeverantwoordelijkheid). Pas daarna staat de gemeente klaar met een vangnet voor wie deze eerste scenario's onvoldoende oplossing bieden. Dit als eindperspectief waar we naar toe zullen gaan werken.

De omkering kunnen we zien als een ware klimaatsverandering in de samenleving. Het gaat om een klimaat van vertrouwen, een klimaat dat binding en samenhang bevordert en dat verantwoordelijkheidsgevoel bij alle partijen stimuleert. Een klimaat dat ruimte geeft en burgers en organisaties stimuleert om zelf initiatieven te nemen. Dit bewerkstelligen we alleen door hier bewust en met vereende kracht aan te werken. De vangnetrol is een rol die de gemeente gegarandeerd moet bieden. Maar er kunnen andere rollen van de gemeente nodig zijn om de klimaatsverandering te helpen bewerkstelligen:

- *Ruimte bieden* om eigen kracht en medeverantwoordelijkheid tot bloei te laten komen: minder

- regels, meer vertrouwen, een positieve insteek
- *Stimuleren* en waar nodig *faciliteren* van burgerinitiatieven en initiatieven van organisaties, initiatieven helpen op de rails te zetten
- *Regisseren*: vanuit de overzichtspositie die van de gemeente verwacht mag worden, partijen met elkaar in contact brengen, de nieuwe rolverdeling werkelijkheid laten worden, samenhang bewaken, samenwerking bewerkstelligen, duidelijkheid bieden, de visie uitdragen en stimuleren dat ook in Groesbeek werkzame organisaties de visie omarmen en uitdragen in hun contacten en activiteiten voor en met burgers.

Bij ieder voorstel dat de komende jaren onder de brede paraplu van de Wmo wordt gedaan, is een weloverwogen mix van de scenario's en een rolverdeling nodig. Wat weloverwogen inhoudt, moet per voorstel worden bepaald in overleg en samenhang met betrokken partijen en deelnemers.

Balans 3. Evenwicht tussen balans 1 en 2 als fundament voor de visie

Met de bovenstaande uitgangspunten op de twee balansen Civil society en Rolverdeling hebben we het fundament te pakken voor de Wmo-visie. Deze visie vertalen we naar meer concrete doelen, initiatieven en projecten. Bij de uitwerking van de visie in beleid, zullen de begrippen *continuïteit van dienstverlening, kwaliteit, maatwerk* en *keuzevrijheid* de leidraad vormen.

De Wmo zelf heeft het over negen prestatievelden. Wij werken liever met zes domeinen. Deze domeinen zijn compacter, breder, positiever en dekken de geest van de Wmo in z'n geheel af. De prestatievelden zijn er nog wel in te herkennen, en dat moet ook voor bijvoorbeeld de benchmark die het Rijk initieert. Maar wij verbreden het speelveld door de domeinen breder te trekken dan de prestatievelden. Dit bevordert het aantal combinatiemogelijkheden. De domeinnamen luiden als volgt:

1. Samen leven in buurt, wijk en dorp
2. Verantwoordelijk opgroeien & opvoeden
3. Mantelzorg & vrijwilligers op waarde schatten
4. Meedoen makkelijker maken
5. Regie op preventie, zorg & opvang

Gaan de vijf domeinen hierboven vooral in op de *wat*-vraag; het zesde domein geeft een antwoord op de *hoe*-vraag:

6. Anders en samen te werk

De verhouding tussen de domeinen en de prestatievelden is na te lezen in bijlage 1.

Balans 4. De plannen in balans met de beschikbare middelen

Vervolgens is de vraag of de voornemens in balans zijn met de beschikbare middelen. Middelen in de Wmo kunnen we ruim zien; het gaat zowel om menskracht als om financiën. Voor veel van deze middelen geldt dat sprake is van krapte. Ook tijd is een schaars middel: komen tot een betere verdeling van tijd kan ook aangrijpingspunten bieden voor creatief Wmo-beleid.

Om tot een rechtvaardige verdeling van middelen te komen is het uitgangspunt dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Voor het middel “Menskracht” hanteren we de volgende ambities:

- Vrijwillige inzet op blijvend hoog Groesbeeks niveau houden en waar mogelijk de inzet verhogen (Zilveren kracht, maatschappelijke stages, vrijwilligerswerk voor een uitkering en maatschappelijk betrokken ondernemen)
- De betrokkenheid hoog houden van de vele organisaties die zich op vrijwillige of professionele basis inzetten in de gemeente Groesbeek.
- De vele Groesbeekse mantelzorgers ondersteunen in hun belangrijke opdracht.
- Automatisering toepassen waar mogelijk om de druk op professionele ondersteuning te verkleinen (bijv. met domotica, informatievoorziening via een digitaal Wmo-loket)
- Werken in de zorg en ondersteuning zo aantrekkelijk mogelijk maken

Maar ook de financiële middelen spelen geen onbelangrijke rol. De Wmo moet ten slotte ook een antwoord bieden op de (te) hoge ondersteuningskosten. De beschikbare financiële middelen zijn grofweg de middelen die tot en met 2006 omgingen in de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) en de huishoudelijke verzorging in de AWBZ.

Andere uitgangspunten die we hanteren:

- Het heffen van eigen bijdragen en ook het geheel zelf betalen van voorzieningen boven een zekere inkomensgrens behoort tot de mogelijkheden;
- De *goedkoopst adequate voorziening*⁴ verstrekken;
- Geen *algemeen gebruikelijke voorzieningen*⁵ verstrekken;
- Waar mogelijk, hergebruik van voorzieningen door bijvoorbeeld een depot voor rolstoelen en scootmobiel op te zetten;
- Effectief inkopen;
- Algemene voorzieningen gaan voor individuele voorzieningen: als ‘zo gewoon mogelijk meedoen’ gerealiseerd kan worden door mensen te wijzen op het bestaan van algemene voorzieningen en hen hier gebruik van te laten maken, voorkomt dat in een aantal gevallen gebruik van duurdere individuele voorzieningen. Te denken valt hier aan het opzetten van een scootmobielpool voor mensen die niet-intensief van een scootmobiel gebruik maken.

Wat in het voorbereidingstraject tot dit beleidsplan keer op keer werd bevestigd, was het devies *wijs* om te gaan met de middelen. De middelen mogen niet allesbepalend zijn. We hebben het in de eerste plaats steeds over mensen, hun beleving en hun situatie achter de aanvraag voor een voorziening.

Balans 5. Toekomstbestendigheid

Als evenwicht op de eerste vier balansen is bereikt, is de proef op de som of dit evenwicht ook toekomstbestendig is. Vergrijzing, ontgroening en vermaatschappelijking gaan voorlopig gestaag door. Maar de Wmo beoogt ook op een aantal ontwikkelingen in te spelen of ontwikkelingen in gang te zetten die tot maatschappelijke veranderingen zullen leiden. Ontwikkelingen bieden zeker ook kansen: we noemden al de Zilveren Kracht, maar ook het feit dat onder de groeiende groep

4 Als via indicatiestelling bepaald is dat iemand aanspraak kan maken op een ondersteunende voorziening, wordt de goedkoopste adequate oplossing verstrekt. Wil iemand een duurdere voorziening dan zijn de meerkosten voor eigen rekening.

5 Algemeen gebruikelijke voorzieningen zijn voorzieningen die niet speciaal voor mensen met een handicap zijn ontwikkeld en gewoon in de handel verkrijgbaar zijn. Voorbeelden zijn douchebeugels en een verhoogde toiletpot.

ouderen een grote groep relatief bemiddeld is, maakt dat 'zelf betalen' minder een probleem.

Tot slot werd aan dit beleidsplan het advies meegegeven om, bij alles wat we gezamenlijk gaan ondernemen in het kader van de Wmo, op gepaste wijze aandacht te besteden aan het welbevinden van mensen. Op eigen kracht dingen kunnen doen, geeft een goed gevoel als het lukt, maar als het niet (meer) lukt ontstaat frustratie en dát draagt in ieder geval niet bij tot welbevinden.

Van medeverantwoordelijkheid nemen weten we dat het bijdraagt aan het gevoel van verbondenheid en saamhorigheid, dus aan een groter welbevinden. Hier is nog absoluut sprake van te weinig benut potentieel. Er zijn ook mensen die zichzelf voorbij lopen in hun gevoel voor verantwoordelijkheid voor anderen. Bij een deel van de mantelzorgers ligt dit gevaar op de loer. Ook hier is het beeld van het zoeken naar een balans van toepassing en dit in een uitgebalanceerde rolverdeling, met de 'de verantwoordelijke samenleving' in de hoofdrol.

De visie in een notendop

Balans	Visie-element
Civil society	<p>Evenwicht tussen eigen kracht en medeverantwoordelijkheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In Groesbeek noemen we de civil society: “De verantwoordelijke samenleving”: verantwoordelijkheid voor jezelf en voor elkaar • Uitgangspunt: behoud van eigen kracht en regie over het eigen leven • Door scheppen van randvoorwaarden en in houding van ondersteunende organisaties <p>Medeverantwoordelijkheid in eigen kring</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat kunnen huisgenoten doen (“gebruikelijke zorg”) • Wat van familie, burens en wijkbewoners verwacht mag worden <p>Medeverantwoordelijkheid in bredere samenleving</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking en afstemming tussen instellingen • Medeverantwoordelijkheid is ook: uitdragen en tot leven brengen van de visie door burgers en instellingen • En natuurlijk: ondersteuning mantelzorg en vrijwilligerswerk en maatschappelijk betrokken ondernemerschap
Rolverdeling	<p>Minder overheid, meer civil society</p> <p>Weloverwogen mix per uitdaging die de komende jaren naar ons toekomt, maar steeds in volgorde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunt eigen kracht • Zwaartepunt: medeverantwoordelijkheid • Daarna gemeente met vangnet <p>Deze volgorde is een omkering ten opzichte van de rolverdeling die 40 jaar uitbouw van de verzorgingsstaat heeft bewerkstelligd. Dit vraagt om een ware klimaatsverandering!</p> <p>Naast vangnet zijn er andere rollen van de gemeente om de civil society te stimuleren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruimte bieden om eigen kracht en medeverantwoordelijkheid tot bloei te laten komen: minder regels, meer vertrouwen, een positieve insteek • Stimuleren en waar nodig faciliteren van burgerinitiatieven en initiatieven van organisaties, initiatieven helpen op de rails te zetten • Regisseren: overzicht, samenhang bewaken, samenwerking bevorderen, duidelijkheid bieden en stimuleren en bewaken uitdragen van visie, partijen met elkaar in contact brengen

Haalbaarheid	<p>Rechtvaardige verdeling van middelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sterkste schouders dragen de zwaarste lasten • Verdeling van geld én tijd <p>Menskracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen • Vrijwilligers: Zilveren kracht, maatschappelijk betrokken ondernemerschap, inzet uitkeringsgerechtigden, goed middel tegen eenzaamheid! • Werken in de zorg stimuleren <p>Wijs omgaan met financiële middelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Algemene vóór individuele voorzieningen, hergebruik, effectief inkopen <p>Meer middelen creëren door te combineren</p> <p>Voor zover mogelijk: meerjarige duidelijkheid</p>
Toekomstbestendigheid	<p>Meegegeven door Adviesgroep:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor welbevinden van mensen in brede zin: van veiligheid tot zingeving • Continuïteit, kwaliteit, maatwerk en keuzevrijheid kenmerkend en richtinggevend <p>Kansen benutten: Zilveren kracht, goede Groesbeekse uitgangspositie van grote betrokkenheid op elkaar, meer relatief bemiddelde ouderen, rol bedrijfsleven</p>

Hoofdstuk 4. Reisplanner 2008- 2011

4.1. Inleiding

Iedereen die de visie tot zich neemt, zal beamen dat we de komende jaren, zelfs decennia, voor grote uitdagingen staan. We hebben dus een intensieve reis voor de boeg. De samenleving zal er anders uit gaan zien, in het bijzonder door de vergrijzing. Uit de visie valt af te leiden dat we de komende jaren niet alleen *andere dingen* gaan doen, maar ook *de dingen anders* moeten gaan doen. Dat betekent dat we voor een complexe operatie staan die uiteindelijk moet uitmonden in een klimaatsverandering in de samenleving.

Onze Wmo-reis kent een ambitieus en intensief programma. Dit programma wordt beschreven in dit hoofdstuk aan de hand van de domeinindeling. We gaan ervan uit dat het programma uitnodigt en uitdaagt tot meedoen.

Input agenda's

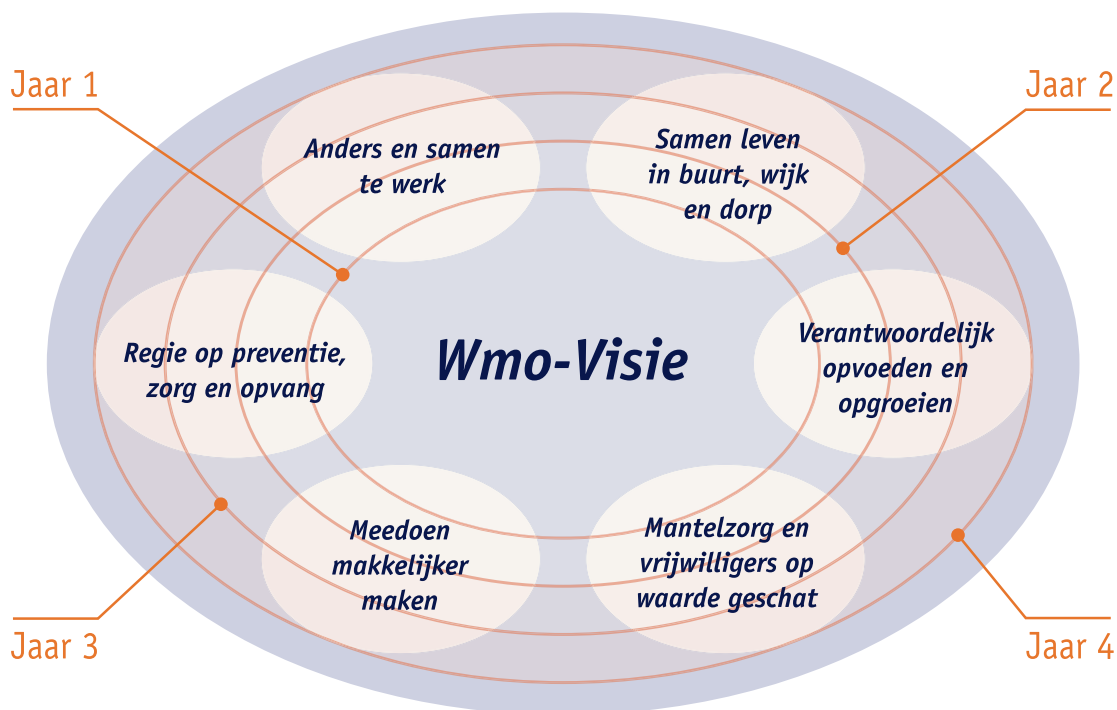
De inhoud voor de agenda's per domein is verzameld via de volgende wegen (deze stukken zijn opgenomen in het bijlagenboek):

- **Het bestaande beleid, ontwikkelingen en knelpunten staan beschreven in *Blik op beleid 2007*.**
- Advies van de Visiegroep en Adviesgroep over de visie;
- Interviews met mensen die Groesbeek en de Groesbekers goed kennen;
- Lunchbijeenkomst met mensen die tot bijzondere doelgroepen van de Wmo behoren: Verslag van de interviews en lunchbijeenkomst is in het bijlagen boek opgenomen onder de titel "*Inkijk in de samenleving*"
- Interactieve bijeenkomst voor alle bij de Wmo betrokken organisaties en instellingen. Het verslag hiervan is getiteld '*Vooruitzien*'.

Opzet reisschema

Per domein geven we kort weer *waar het domein over gaat*, vervolgens laten we eerst zien wat de *bestemming* is op dat domein, vervolgens hoe ons *vertrekpunt* eruit ziet en tot slot welke *tussenstations* (agendapunten) we aan willen doen om de bestemming te bereiken. In de bestemming ziet u veel terug uit de visie. Het vertrekpunt is gebaseerd op bovenstaande notities, met name *Blik op Beleid 2007* en *Vooruitzien*. De tussenstations die we aan willen doen op weg naar de bestemming zijn gebaseerd op de inbreng uit de samenleving, zoals opgetekend in bovenstaande verslagen, verder op het aanleggen van een logische weg van vertrekpunt naar bestemming. Tot slot zijn er ook nog een agendapunten opgenomen die uit het wettelijke Wmo-kader voortkomen.

Het aantal tussenstations per domein hebben we bewust beperkt gehouden. We zijn namelijk nadrukkelijk uitgegaan van de realiteit dat zowel onze maatschappelijke partners als de gemeente niet alles tegelijk kunnen doen. Dat moeten we ook niet willen. Grote veranderingen krijgen we niet voor elkaar door alles met alles te verbinden en dat tegelijk aan te willen pakken. Meer soelaas biedt het steeds inzetten op een aantal speerpunten. In schema ziet dit er als volgt uit:



De Wmo-visie is gesymboliseerd in de middencirkel. Daarom heen zijn de zes domeinen aangegeven. Op al deze domeinen bestaat al veel beleid. Daar blijven we gewoon uitvoering aan geven, hoewel we ook het bestaande beleid de komende jaren in verband zullen brengen met de Wmo-visie. Wat duidelijk gaat veranderen is dat wat we in de overlap tussen de visie en domeinen neerzetten. Dat begint klein maar de komende jaren zal een steeds groter deel van de visie via de domeinen verwezenlijkt worden. Zoals een steen die je in het water gooit.

Per jaar gaan we per domein uitvoering geven aan één of meerdere agendapunten. De agendapunten die in een jaar aan de orde zijn, worden geconcretiseerd in een jaarplan. Het eerste jaarplan zal worden opgesteld nadat dit beleidsplan door de Raad is goedgekeurd. Omdat dan al een deel van het eerste uitvoeringsjaar om is, kiezen we ervoor om het eerste jaarplan meteen te laten gaan over de uitvoeringsjaren 2008 en 2009.

Domein 1: Samen leven in buurt, wijk en dorp

Over dit domein

Sociale samenhang en leefbaarheid vormen het onderwerp van prestatievelde 1: Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in buurten en wijken. Maar we zien nadrukkelijk ook de gebouwde omgeving (huizen, aangepaste of aanpasbare huizen en de inrichting van de woonomgeving, de groenvoorziening, speelvoorzieningen), de bereikbaarheid, veiligheid en een zekere nabijheid van voorzieningen als randvoorwaarden om goed samen te kunnen leven in de wijk. Daarom trekken we dit domein breder dan prestatievelde 1.

Goed samenleven in buurt, wijk en dorp is een randvoorwaarde voor mensen om zo gewoon mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving. Bovendien is dit noodzakelijk voor een goed functionerende *verantwoordelijke samenleving*. Wanneer mensen voor elkaar en hun omgeving zorgen, doen zij minder snel een beroep op de ondersteuning en zorg die wordt geboden door professionele organisaties.

Goed samen leven in buurt, wijk en dorp ontstaat zeker niet alleen als gevolg van inzet van professionele organisaties, maar vooral door de inzet van bewoners zelf. Bevorderen van sociale samenhang heeft de meeste kans van slagen op het kleinschalige niveau van buurten, wijken en dorpen. Laat dat nu net de schaal van Groesbeek zijn!

Bestemming⁶

We zijn in 2012 tevreden als:

1. de randvoorwaarden voor goed samenleven in wijken, dorpen en buurten in de zin van de inrichting van de bebouwde omgeving, veiligheid en voorzieningen, goed geregeld zijn;
2. er voorzieningen en woningen zijn gerealiseerd, passend bij de behoeften van mensen met een beperking en van de groeiende groep senioren, gericht op het zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen;
3. in 2012 iedere wijk een vertegenwoordigend orgaan heeft dat goede contacten heeft met wijk- of dorpsbewoners en de gemeente;
4. in wijken en dorpen initiatieven worden genomen door bewoners voor samenbindende en/of probleemoplossende activiteiten;
5. jongeren nadrukkelijk betrokken zijn bij hun wijk of dorp;
6. er een visie is opgesteld voor wijk- en dorpsaccommodaties;
7. het plan om de Stekkenberg te herstructureren en levensloopbestendig te maken, vergaand in uitvoering is;
8. de betrokkenheid van Groesbekers bij elkaar en bij verenigingen en hun wijk/dorp op blijvend hoog niveau is.

⁶ Onder dit kopje zullen we in ieder domein met intentionele bewoording aangeven wat de ambities zijn waar we voor gaan de komende vier jaar. Een meer exacte weergave van de doelen zal steeds verwoord worden in het jaarplan dat ieder jaar wordt opgesteld om de voornemens te concretiseren.⁶

Vertrekpunt

Van invloed op dit domein zijn bijvoorbeeld het verkeersveiligheidsbeleid, het integrale veiligheidsbeleid en de Groesbeekse woonvisie die sinds 2006 in uitvoering is. Het creëren van voldoende passende woningen voor een groeiende groep senioren met eigen wensen en belangen, is een van de doelstellingen, evenals bouwen aan aanpasbare woningen die geschikt te maken zijn voor wonen met zorg.

Uit de vele gesprekken die we in voorbereiding op dit beleidsplan met Groesbekers voerden, bleek dat er sprake is van grote betrokkenheid op elkaar. Tevens is sprake van een scheiding tussen groepen binnen de bevolking: jongeren en ouderen, 'echte' Groesbekers en 'import'. Het wij-zij-denken mag wat minder, zo gaven velen aan.

Burgers ervaren een behoorlijke kloof tussen bestuur en samenleving. Er is behoefte aan meer direct contact met bestuurders en betere inspraakmogelijkheden.

Tussenstations

Om bij de bestemming te komen doen we de volgens tussenstations aan:

Wijken en dorpen goed vertegenwoordigd (2008)

We nodigen iedere wijk of dorp nadrukkelijk uit om een vertegenwoordigd orgaan in het leven te roepen. Deze wijk- of dorpsraad kan initiatieven nemen en vormt de brug tussen de bewoners en de gemeente.

Visie op voorzieningen in wijken en dorpen (2008 e.v.)

In 2008 vertalen we de Wmo-visie in een visie op de gemeentelijke accommodaties. Onderdeel van deze visie zijn de wijkaccommodaties die de spil vormen in een dorp/wijk.

Pilot toekomstbestendige wijkvoorzieningen De Stekkenberg (2008 e.v.)

In navolging van de herstructurering in Breedeweg en Herwendaal zal gestart worden met de herstructurering van de Stekkenberg. In 2008 wordt gestart met de visievorming op de voorzieningen voor de Stekkenberg na de herstructurering. Ook zal hier de gemeentelijke regierol in het dynamische speelveld van wonen, zorg en welzijn verder ingevuld worden.

Ruimte aan initiatieven gericht op 'Samen leven in buurt, wijk of dorp' (2008 e.v.)

De gemeenteraad gaat aan de slag met het Projectplan Wijkwensen. De Raad wil samen met de burgers plannen ontwikkelen om het gevoel van veiligheid, rust en schoonheid in de wijk te bevorderen en werkzaamheden die hieruit voortkomen te ondersteunen.

Hierop aansluitend streven we ernaar om initiatieven beter mogelijk te maken om zo de eigen kracht en medeverantwoordelijkheid van burgers te stimuleren. In lijn met de visie maken we 'de vloer vrij' voor burgers, verenigingen en organisaties die initiatieven nemen voor hun dorp, wijk of vereniging. Waar sprake is van belemmeringen of mensen worden ontmoedigd door bijvoorbeeld complexe regelgeving, doen we wat we kunnen om deze belemmeringen weg te nemen.

Integratie in wijken bevorderen (2008-2011 e.v.)

Om het wij-zij-denken en het langs elkaar heen leven te bestrijden kan gemengd wonen door bevolkingsgroepen in een wijk helpen, maar dat alleen is niet genoeg. Er is ruimte voor wijken en

dorpen die initiatieven nemen om samen leven te bevorderen. Waar nodig zal de gemeente ondersteuning bieden, zonder initiatieven over te nemen. Waar integratie van de bijzondere doelgroepen van de Wmo (kwetsbare ouderen, mensen met psychische, lichamelijke of geestelijke beperkingen en chronisch zieken) onvoldoende gestalte krijgt, zal de gemeente een stimulerende en regisserende rol op zich nemen.

Domein 2: Verantwoordelijk opgroeien en opvoeden

Over dit domein

Dit domein omvat in ieder geval prestatieveld 2: Op preventiegerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden. Met het oog op een toekomstbestendige, uitgebalanceerde Wmo, lijkt het ons noodzakelijk om dit domein breder te maken.

Alleen met vereende krachten kunnen we werken aan een toekomst waarin burgers zoveel mogelijk op eigen kracht doen en zelfredzaam zijn en hun medeverantwoordelijkheid nemen in de samenleving. Jonge burgers kunnen daar niet vroeg genoeg mee in aanraking komen en in begeleid worden. De focus ligt dus niet alleen op jeugd en gezinnen met een verhoogd risico op wat voor terrein dan ook, maar op *alle* jeugd en gezinnen en op alle bij de opvoeding betrokkenen. Dit is overigens niet iets dat we nu, met de Wmo voor ogen, voor het eerst gaan doen. Dit gebeurt al jaren via het brede jeugd beleid en onder die noemer zullen we dat ook blijven doen, alleen zal op onderdelen de verbinding met de geest van de Wmo wat nadrukkelijker worden gelegd.

Bestemming

In 2012 zijn we tevreden als:

1. jeugd, jongeren, ouders en verzorgers zich bewust zijn van het feit dat ze deel uitmaken van de samenleving en daarin (mede)verantwoordelijkheid dragen;
2. jeugd, jongeren, ouders en verzorgers zich betrokken voelen bij de samenleving en serieus genomen voelen;
3. ouders en gezinnen goed toegerust zijn voor hun verantwoordelijke opvoedingstaak;
4. er sociale samenhang bestaat tussen verschillende bevolkingsgroepen en groepen weten elkaars potentieel aan te boren;
5. de regierol binnen het jeugd beleid zal sterk zijn vormgegeven;
6. aanbieders rondom jeugd en gezinnen integraal en oplossingsgericht samenwerken;
7. aanbieders herkenbaar zijn en inwoners de weg kennen.

Vertrekpunt

Om zo probleemloos mogelijk op te groeien is een uitgebreid aanbod van voorzieningen aanwezig; het consultatiebureau, verloskundigen, kraamzorg, peuterspeelzaal en kinderopvang voor de kleinsten, de school en allerlei vormen van vrijetijdsbesteding voor jeugd en jongeren, de jeugdgezondheidszorg en zorgnetwerken om problemen vroeg te signaleren en om te voorkomen dat jongeren of gezinnen ontsporen.

Als voorbereiding op dit beleidsplan zijn diverse gesprekken gevoerd. Hierin zijn vele zorgen geuit over jeugd en jongeren: hun rol in de samenleving, het middelengebruik, onveiligheidsgevoelens die hangjongeren veroorzaken, gebrek aan opvoedingsvaardigheden bij een deel van de ouders, enz. Ook is veel aangegeven dat de netwerken van instellingen en organisaties die zich met jeugd en jongeren bezig houden, meer afgestemd samen moeten werken.

Tussenstations

Het bestaande jeugdbeleid richt zich de komende jaren op de focuspunten preventie, participatie en ketensamenwerking. Om de geest van de Wmo in dit beleid te laten postvatten, stellen we de volgende tussenstations voor:

Vorm en inhoud geven aan opvoedingsondersteuning (2008-2009)

Opvoeden wordt door veel ouders en verzorgers ervaren als een zware opgave. Je kunt als opvoeder nog zo je best doen, altijd zijn er verleidingen en verlokkingen voor jeugd en jongeren waar je mee te maken krijgt en waar je de taak hebt om jongeren in te begeleiden. Veel ouders en verzorgers, maar ook professionals in het opvoedingsveld, worstelen hoe ze hier mee om kunnen gaan. Voorstel is om hier een gezamenlijke zoektocht van te maken. Het resultaat komt tot uitdrukking in een ondersteuningsaanbod voor opvoeders. Hier leggen we nadrukkelijk een verband met de Groesbeekse invulling voor het Centrum voor jeugd en gezin. Dit is een van de kabinetsplannen waar gemeenten de komende jaren vorm en inhoud aan gaan geven.

Middelengebruik terugdringen (2008-2009)

In 2008 gaan we accenten leggen in ons preventieve gezondheidsbeleid. Middelengebruik zal hierin een centrale plaats innemen (zie ook domein 5). De bestrijding van het middelengebruik zal zowel preventief als curatief van aard moeten zijn. Met vereende krachten zullen ouders en professionele instellingen aan jongeren moeten leren hoe beheerst met middelen om te gaan. Daaraan voorafgaand zal in alle openheid gezocht moeten worden naar de oorzaken van het onbeheerste middelengebruik en wat alle betrokkenen kunnen bijdragen aan oplossingen. Naast de jongeren zelf, zullen ook de ouders/familie van de jeugd en scholen betrokken moeten worden. Bijna driekwart van de ouders onderschatten hoeveel alcohol hun pubers drinken. In een promotie-onderzoek⁷ aan de Radboud universiteit werd onlangs vastgesteld dat het voorbeeldgedrag van ouders wezenlijk is in het alcoholgebruik van kinderen. Ouders die weinig drinken en strenge regels hanteren, hebben doorgaans kinderen die niet of minder drinken.

Maatschappelijke stages en les in burgerschap als instrument in de Wmo (2010-2011)

Aan het besef dat je onderdeel uitmaakt van de samenleving, moet gewerkt worden. Daar kan niet vroeg genoeg mee gestart worden. Les in burgerschap is al op basisscholen aan de orde. Voor middelbare scholen worden de komende jaren de maatschappelijke stages ingevoerd (vanaf 2011 verplicht). Van belang is jongeren in aanraking te brengen met de samenleving en een positieve bijdrage te laten leveren aan de samenleving. De maatschappelijke stages kunnen een duidelijke bijdrage leveren aan de klimaatsverandering die de Wmo nodig heeft.

De regie voor de stages ligt bij de scholen. Samen met maatschappelijke organisaties geven zij er invulling aan. De gemeente zal een stimulerende rol spelen en waar nodig ondersteuning bieden.

In netwerkverband met vereende krachten problemen aanpakken (2008-2011 e.v.)

In de voorbereidende gesprekken met de samenleving is veel gezegd over het functioneren van netwerken in de gemeente. Netwerkpartners zitten vaak ieder met eigen regelgeving en inzichten. Als deze niet gericht worden op het gezamenlijke probleem of de gezamenlijke uitdaging, zal sprake zijn van los zand en zal de effectiviteit tegenvallen. De gemeente vervult de regierol om een netwerk van aanbieders te laten functioneren. Voorstel is om de drie bovenstaande uitdagingen met een effectieve netwerkstructuur aan te pakken. Bijvoorkeur door aan te sluiten bij bestaande netwerken. Zo'n netwerk start dan met het analyseren van het probleem vanuit ieders perspectief. Daarna is het

⁷ Van der Vorst, 2007.

bedenken van oplossingen aan de orde en het bepalen van ieders rol daarin. Ook de jongeren zelf en de ouders zullen betrokken worden. Dit vergt een bewust vormgegeven regierol van de gemeente. Dat zal dan ook onze inzet zijn. En om in de toneeltermen van de regisseursrol te blijven; vervolgens is het zaak dat een gemotiveerde spelersgroep het stuk daadwerkelijk op de planken zet. Daar nodigen we de spelers graag toe uit.

Domein 3: Mantelzorg en vrijwilligers op waarde geschat

Over dit domein

Mantelzorg en vrijwilligerswerk, in het bijzonder in de sectoren zorg en welzijn, zijn belangrijke pijlers waar de Wmo op rust. Het gaat immers om de zorg en inzet voor naasten. Mantelzorg staat voor een aantal waarden die we willen versterken in deze samenleving: medemenselijkheid, solidariteit met minder gezonde familieleden en buren, mensen die verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en voor hun omgeving.

Ook vrijwilligers zijn onmisbaar in de verantwoordelijke samenleving (civil society); niet voor niets worden zij 'het cement van de samenleving' genoemd. Binnen de keten van 'zelfzorg' tot zorg door een professionele instelling spelen vrijwilligers en mantelzorgers een grote rol.

Een samenleving als de Groesbeekse, waarin betrokkenheid op elkaar tot uitdrukking komt in veel vrijwilligerswerk en mantelzorg, verdient goede ondersteuning en moet zich gesteund weten.

Bestemming

In 2012 zijn we tevreden als:

1. mantelzorgers zich bewust zijn van het feit dat ze mantelzorger zijn en bekend zijn met het ondersteuningsaanbod;
2. we goed zicht hebben op de noden, wensen en behoeften van mantelzorgers en vrijwilligers;
3. er voldoende en passende ondersteuning is voor mantelzorgers (ontmoeting, ondersteuning en erkenning) zo dicht mogelijk bij huis georganiseerd;
4. werkgevers hun mantelzorgende werknemers faciliteren en ondersteunen zodat het verrichten van werk en het leveren van mantelzorg verenigbaar zijn.
5. mantelzorgers en vrijwilligers zich gewaardeerd en gesteund weten in hun belangrijke werk;
6. zoveel mogelijk inwoners *niet alleen bereid zijn* vrijwilligerswerk te doen, maar dit ook *daadwerkelijk gaan doen*;
7. vraag en aanbod in vrijwilligerswerk meebewegen met ontwikkelingen in de samenleving en steeds tot een goede match weten te komen;
8. maatschappelijk betrokken ondernemerschap vele nuttige vormen aanneemt in de gemeente Groesbeek;

Vertrekpunt

Uit lokale onderzoeken (met name uit vraaganalyse ouderen, Spectrum 2005-2006) is gebleken hoe belangrijk het is om duidelijk te communiceren over het bestaan van voorzieningen en de mogelijkheid om er gebruik van te kunnen maken, specifiek gericht op vrijwilligers en mantelzorg. De huidige informatievoorziening sluit nog niet aan bij de behoefte. De onwetendheid leidt ertoe dat veel mensen denken dat er geen of onvoldoende voorzieningen zijn.

Momenteel functioneert in Nijmegen het regionale Steunpunt Mantelzorg Zuid-Gelderland. De belangrijkste functies van een Steunpunt Mantelzorg zijn: coördinatie; voorlichting en advies, belangenbehartiging en aanbieden van trainingen, cursussen en lotgenotengroepen voor individuele mantelzorgers en voor professionals.

Het vrijwilligersbeleid van gemeente Groesbeek dateert van 2001. Er is subsidiebeleid waarin subsidiemogelijkheden zijn beschreven ter ondersteuning van vrijwilligers.

Tussenstations

Mantelzorgers bekend maken met hun rol en het aanbod, en het onderzoeken van de mogelijkheden om te komen tot een lokaal Steunpunt Mantelzorg (2008-2009)

Een groot verschil tussen mantelzorg en vrijwilligerswerk is de wijze waarop iemand ermee in aanraking komt. Voor vrijwilligerswerk kiest iemand bewust terwijl mantelzorg je overkomt. Nog lang niet alle mantelzorgers weten dat we in Nederland een woord voor hun belangrijke taak hebben bedacht (mantelzorg) en dat er een uitgebreid ondersteuningsaanbod is voor veel problemen waar mantelzorgers tegen aan (kunnen) lopen. Bijvoorbeeld de relatie tussen arbeid en het verlenen van mantelzorg en het mogelijke loyaliteitsconflict als een mantelzorger wat tijd voor zichzelf nodig heeft.

Het Steunpunt Mantelzorg kan een rol spelen in ontmoeting, ondersteuning, erkenning en aandacht voor de mantelzorger. Daarnaast heeft het Steunpunt Mantelzorg een rol richting beleidsmakers, bestuurders en zorgaanbieders: welke vragen spelen er en hoe en door wie wordt daarop ingespeeld?

In het voortraject op weg naar dit beleidsplan is door veel meedenkers de behoefte gemeld aan een *lokaal* Steunpunt Mantelzorg. Het is van belang deze behoefte nader te onderzoeken, net als mogelijkheden en kosten van een lokaal Steunpunt Mantelzorg. Hierbij zullen ook combinatiemogelijkheden met het Wmo-loket onderzocht worden. Het Wmo-loket zal bij de hulpvraagverduidelijking en indicering aandacht schenken aan de mantelzorger en deze wijzen op het bestaan van de ondersteunende voorzieningen. Ook zal het Wmo-loket een bijdrage leveren aan een grotere bekendheid onder mantelzorgers van het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers.

Nieuwe vrijwilligers en het stimuleren van vrijwilligerswerk nieuwe stijl (2010-2011)

Onderzoek heeft uitgewezen dat er steeds meer behoefte aan flexibiliteit in het vrijwilligerswerk ontstaat. Dit om vrijwilligerswerk te kunnen combineren met het vaak drukke hedendaagse leven. Het aantal vrijwilligers dat zich voor langere tijd op structurele wijze inzet, neemt af. Daarvoor in de plaats zien we steeds vaker 'de nieuwe vrijwilliger': deze is ongebonden, werkt kortdurend en projectmatig. Om aan de blijvende en groeiende behoefte aan vrijwillige inzet te voldoen, zijn veel nieuwe vrijwilligers nodig. Groepen met potentieel zijn de Zilveren Kracht (jongere ouderen), jongeren (ook via de maatschappelijke stages), uitkeringsgerechtigden en bedrijven die maatschappelijk ondernemend aan de slag willen. Maatschappelijk betrokken ondernemerschap is er al veel in de gemeente Groesbeek. Deze betrokkenheid van het bedrijfsleven bij de samenleving moet vooral hoog blijven en zal waar mogelijk worden gestimuleerd. Maatschappelijk betrokken ondernemerschap leidt tot win-win-situaties voor bedrijf en samenleving. Concrete matching tussen vraag en aanbod kan een positieve impuls geven.

Om vrijwilligers aan klussen te koppelen is een directe benadering nodig; mensen op de man af vragen of ze iets willen doen, leidt vaker tot een positief antwoord dan bijvoorbeeld een advertentie. Daarnaast is het van belang het vrijwilligerswerk zoveel mogelijk te flexibiliseren.

De een-op-een-benadering in mentorprojecten laten veelbelovende resultaten zien. Voorbeelden zijn hoger opgeleiden die brugklassers helpen huiswerk te (leren) maken, vrouwen die allochtone vrouwen coachen op weg naar werk enz. Waar mogelijk zullen we ook in Groesbeek dit middel inzetten om de betrokkenheid op elkaar te paren aan problemen van bijvoorbeeld jongeren of

kwetsbare ouderen.

Tot slot is het van groot belang dat het leveren van arbeid en van vrijwilligerswerk en/of mantelzorg verenigbaar is. Hierin vervullen werkgevers een cruciale rol. De gemeente gaat dit beleid aanmoedigen en een voorbeeldfunctie vervullen.

Domein 4: Meedoen makkelijker maken

Over dit domein

Meedoen is waar het om draait in de Wmo. Voor sommige (groepen) burgers vergt dit meer dan voor 'de gemiddelde burger'. Zoals in de visie beschreven staat geldt alle Groesbekers: zoveel mogelijk op eigen kracht. Waar het beroep op eigen kracht zijn grens bereikt, is de medeverantwoordelijke omgeving aan zet. Als daarop ook vervolgens het maximale beroep is gedaan, zijn er gemeentelijke voorzieningen. Dit domein gaat over de voorzieningen die meedoen makkelijker maken.

Dit domein bevat de verschillende prestatievelden die de centrale doelstelling van de Wmo inhoud geven, namelijk *meedoen* vergemakkelijken, in het bijzonder voor de speciale Wmo-doelgroepen. Dan hebben we het over de prestatievelden 3 (informatie, advies en cliëntondersteuning, met een centrale rol voor het Wmo-loket), over prestatieveld 5 (bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren voor de bijzondere Wmo-doelgroepen) en prestatieveld 6 (verlenen van voorzieningen gericht op behoud van zelfstandigheid of deelname aan het maatschappelijk verkeer).

Bestemming

We zijn in 2012 tevreden:

1. als burgers kunnen blijven wonen in hun wijk, ook als er ondersteuning of zorg nodig is;
2. als burgers, net als nu, zo veel en zo lang mogelijk zelfredzaam zijn en gebruik maken van eigen kracht en hun medeverantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving, ook als vrijwilligers of als mantelzorgers;
3. als sprake is van een goed aanbod en netwerk van algemene, laagdrempelige voorzieningen die meedoen makkelijker maken, zodat het gebruik van individuele voorzieningen zoveel mogelijk wordt uitgesteld en wordt beperkt tot waar het echt nodig is;
4. als er een vervoersnetwerk is dat meedoen makkelijker maakt;
5. als de burger voor een scala aan vragen terecht kan in een breed en kwalitatief hoogwaardig loket:
 - a. dat goed bekend is onder de burgers;
 - b. dat de Wmo-visie uitdraagt;
 - c. waar de consulent samen met de burger de vraag analyseert en een antwoord vindt dat past in de Wmo-visie;
6. als de ervaringen aan het loket worden gebruikt bij verdere beleidsontwikkeling (waar is vraag naar, bestaat er een aanbod bij alle vragen, werken de aanbieders goed samen bij meervoudige vragen?);
7. als meedoen voor alle burgers en in het bijzonder voor de kwetsbare burger, makkelijker wordt gemaakt doordat instellingen binnen de gemeente oplossingsgericht samenwerken;
8. als het compensatiebeginsel een helder en werkbaar begrip is en aandacht heeft voor maatwerk en keuzevrijheid;
9. als communicatie met de burgers, klanttevredenheidsonderzoeken en evaluatie leiden tot herkenbaar en doelgericht beleid met draagvlak.

10. Als de gemeentelijke regierol sterk is vormgegeven.

Vertrekpunt

Verantwoordelijke samenleving

In verhouding tot het Nederlands gemiddelde maakt de Groesbeekse burger relatief beperkt gebruik van de voorziening Hulp bij het huishouden. De cijfers hierover in hoofdstuk 2 bevestigen dat het in Groesbeek goed is gesteld met de eigen kracht en de medeverantwoordelijkheid voor het eigen netwerk.

Hoewel er in Groesbeek veel betrokkenheid is op elkaar, is er ook sprake van zorgen om de meest kwetsbare burgers. Worden zij niet tekort gedaan als het gedachtegoed van de Wmo-visie goed gestalte krijgt? Ook is de zorg veelvuldig geuit voor afhankelijkheid van de eigen omgeving; sommige mensen zijn liever afhankelijk van een anonieme instelling dan van de eigen familie of kring.

Het Wmo-loket

In januari 2007 is het Wmo-loket gestart. De burgers kunnen er terecht voor informatie en advies. Ook is het loket de toegangspoort tot de individuele voorzieningen. In 2007 heeft het loket met alle hens aan dek gedraaid. Daardoor is slechts beperkt toegekomen aan uitwerking van de loketnotitie 2006. Het loket is nog te onbekend in Groesbeek. De behoefte werd regelmatig geuit om te komen tot een loket per wijk. Het Wmo-loket maakt een omslag van productgericht, zoals gebruikelijk in de Wvg, naar vraag- en oplossingsgericht. Het eigen maken van deze nieuwe denkwijze is een cultuuromslag die niet van vandaag op morgen gemaakt is.

Regelgeving

Op terrein van regelgeving spelen verschillende ontwikkelingen:

- De individuele voorzieningen zijn vastgelegd in de gemeentelijke verordening en in gemeentelijk verstrekkingenbeleid. De verordening is nog niet voldoende 'Wmo-proof'.
- Mensen die hulp bij het huishouden ontvingen op grond van de AWBZ, worden herbeoordeeld in het licht van de Wmo.
- De samenwerking met diverse aanbieders van algemene en van individuele voorzieningen, is in gang gezet.
- De eerste ronde aanbestedingen van de Hulp bij het huishouden brengt een ware systeemwijziging teweeg. Om het hierbij geleerde in een nieuw systeem te verpakken, is een nieuwe aanbesteding nodig.
- Het compensatiebeginsel heeft met de invoering van de Wmo zijn intrede gedaan.
- Het gemeentelijke armoedebeleid is volop in ontwikkeling.

Communicatie

Er worden brieven verzonden, publicaties in weekbladen geplaatst, internetsites gevuld. De wens naar goede communicatie is alom aanwezig. Gestelde doelen worden, bijvoorbeeld door de gekozen communicatievorm, echter niet altijd bereikt. En al is de intentie van de zender goed, voor de ontvanger kan het toch niet goed overkomen. Bovendien bestaat dé ontvanger niet.

Clïëntondersteuning

Zowel professionele instellingen, zoals MEE en SWG, als vrijwillige organisaties, zoals het Platform Wvg-BTB of de formulierenbrigade, bieden cliëntondersteuning.

MEE is tevens aanbieder van de digitale sociale kaart die in en door de gemeente Groesbeek wordt gebruikt.

Tussenstations

Bouwen aan de basis (2008)

In 2008 gaan we op weg naar onze bestemming. Dat doen we stap voor stap, terwijl "de winkel" vanzelfsprekend gewoon openblijft. In 2008 bouwen we verder aan de basis (verplichtingen) en gaan tegelijk aan de slag met een aantal agendapunten:

1. *De ontwikkeling van een nieuwe gemeentelijke Wmo-verordening en gemeentelijke beleidsregels:* Nu de visie is vastgesteld kunnen de verordening en de beleidsregels in lijn gebracht worden met de visie. Ook zal het compensatiebeginsel worden opgenomen.
2. *Het ontwikkelen van een actief Groesbeeks armoedebeleid gericht op meetbare resultaten:* Armoedebestrijding is een randvoorwaarde om meedoen te bevorderen.
3. *Kennismaken of opnieuw in gesprek gaan met de mensen die de voorzieningen ontvangen om deze te herbeoordelen vanuit het Wmo-gedachtegoed.* Dat willen we om de mensen te leren kennen en dat is nodig om de voorzieningen aan de nieuwe verordening te toetsen;
4. *Aanbesteding individuele vervoers-, woon- en rolstoelvoorzieningen;* aanbesteding doen we samen met regiogemeenten.
5. *Aanbesteding hulp bij het huishouden:* ook dit is een regionale aangelegenheid. Hiervan moet nog gezamenlijk bepaald worden of deze aanbesteding zal plaatsvinden in 2008 of in 2009.
6. *De werkprocessen binnen het loket verder ontwikkelen en, ook naar buiten, transparant maken.* Ook nieuwe taken, zoals indicatiestelling voor personenalarmering, worden opgepakt. Dat doen we op basis van de loketnotitie uit 2006;
7. *Vormgeving aan de samenwerking met de ketenpartners achter het loket;*
8. *Als proef, gedurende drie maanden, eenmaal per twee weken een spreekuurmiddag houden in een van de woonkernen.* Gedacht wordt aan De Huiskamer in Breedeweg;
9. *Deelname vanuit het cluster Wmo aan een viertal door Groesbeekse organisaties en/of burgers georganiseerde voorlichtingsbijeenkomsten.* Deze vorm van communicatie wordt als effectiever ervaren dan het schrijven van brieven omdat sprake is van tweezijdigheid.
10. *In 2008 wordt voor het eerst het (wettelijk verplichte) klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd.* De uitkomst zal worden gebruikt om de invulling en werkwijze van het loket klantgericht te maken.

En daarna

In 2009 gaan we verder, gestaag op weg naar onze bestemming. Daarin verankeren we de in gang gezette ontwikkelingen in 2008 en staan de volgende onderwerpen op de agenda:

1. Bezien hoe het vervoersnetwerk in Groesbeek zo in te richten dat sprake is van een adequate voorziening die 'meedoen makkelijker maakt'. Hier moeten we overigens meteen bij opmerken dat de mogelijkheden om op gemeentelijk niveau maatregelen te treffen, beperkt zijn.
2. Communicatie met de burger door op meerdere plaatsen inloopmiddagen en of spreekuren te organiseren en deelname aan voorlichtingsbijeenkomsten;
3. Nader te bepalen gepaste maatregelen om de kwetsbare burger te betrekken;
4. Cliëntondersteuning;
5. Vormgeving aan de samenwerking met de ketenpartners achter het loket;
6. En ook in dit jaar weer het wettelijke klanttevredenheidsonderzoek.

In 2010 hopen we een solide basis te hebben gelegd om het meedoen voor iedereen makkelijker te

maken. Maar daar zal blijvend aan gewerkt moeten worden. Agendapunt voor dit jaar:

1. In beeld brengen van het samenstel van algemene en individuele voorzieningen, dit afzetten tegen de vraag en verbetervoorstellen formuleren
2. Voortgaande vormgeving aan de samenwerking met de ketenpartners achter het loket;
3. Klanttevredenheidsonderzoek.

In 2011 is de Wmo ingeburgerd. We bezinnen ons dan met klanten van individuele voorzieningen, loketpartners en andere meedenkers op de vraag of meedoen inderdaad makkelijker is gemaakt. Ook is de vraag aan de orde of de producten en de dienstverlening aan het loket voldoende Wmo-proof zijn. Dus, de agendapunten voor dit jaar:

1. Evaluatie
2. Eventuele koerswijzigingen en nieuwe agendapunten opnemen in het nieuwe vierjarige beleidsplan dat in 2011 wordt opgesteld voor de jaren 2012 tot en met 2015.

Domein 5: Regie op preventie, zorg en opvang

Over dit domein

Dit domein gaat over (groepen) kwetsbare burgers. Het omvat in ieder geval de prestatievelden:

7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Verslavingsbeleid.

Maar we kijken niet alleen naar deze drie prestatievelden. Ook het gezondheidsbeleid – nauw verwant aan de Wmo – betrekken we er nadrukkelijk bij, met name waar het over preventie gaat. Preventie is noodzakelijk om problemen te voorkomen. Als hulpvragen voorkomen of uitgesteld kunnen worden, of als lichtere (preventieve) vormen van ondersteuning kunnen bevorderen dat mensen het zelfstandig redden, zijn zwaardere, meer ingrijpende en vaak duurdere vormen niet, of later pas, nodig. Dat is niet alleen goed voor het welbevinden van mensen, maar werkt bovendien kostenbesparend.

Dit domein gaat ook over het brede veld van zorg voor ouderen en gehandicapten. In dit veld is vermaatschappelijking⁸ aan de orde. Vermaatschappelijking is geïnitieerd in de zorgsector maar heeft zijn uitwerking op de hele samenleving. Het pad van instituutbewoner naar 'gewone' burger is niet zonder hobbels. Mensen die zo lang mogelijk zelfstandig (willen) blijven wonen, zullen daar, naar mate ze ouder worden, in toenemende mate hulp en ondersteuning bij nodig hebben. Ook hier geldt dat het uitgangspunt ligt bij de eigen kracht, het zwaartepunt bij de medeverantwoordelijke omgeving, maar het vangnet van de gemeente is hier nadrukkelijk ook aan de orde. Dat vergt een goede zorg- en ondersteuningsstructuur, al dan niet deels commercieel vormgegeven. Over dit alles gaat dit domein.

Met de grote veranderingsoperaties met name in de zorgsector, is tevens sprake van een veranderende rolverdeling. De hoofdrol voor de zorgsector verschuift naar een rol in het samenwerkende netwerk rondom kwetsbare burgers.

Bestemming

In 2012 zijn we tevreden als:

1. er meer bewustzijn in de samenleving is ontstaan over de mogelijkheden om de eigen gezondheid te bevorderen;
2. de inspanningen in het kader van gezondheidsbeleid resulteren in gezonder gedrag;
3. (groepen) kwetsbare burgers zo volwaardig mogelijk deelnemen of in ieder geval deel *kunnen* nemen, aan de Groesbeekse samenleving;
4. huiselijk geweld bespreekbaarder is, eerder wordt gesignaleerd en is teruggedrongen;
5. burgers en organisaties ruimte ervaren en benutten om initiatieven en ideeën van zo zelfstandig mogelijk wonen en leven, vorm te geven naar eigen inzicht;
6. de regierol binnen dit domein sterk is vormgegeven.

⁸ Vermaatschappelijking staat voor het streven naar een zo groot mogelijke maatschappelijke integratie van voorheen instituutbewoners door hen zo gewoon mogelijk te laten wonen in een wijk en zo gewoon mogelijk aan het maatschappelijke leven deel te laten nemen.

Vertrekpunt

Op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg is de behandeling en opvang regionaal geregeld via de gemeente Nijmegen en wordt uitgevoerd door de GGZ Nijmegen en IrisZorg. De uitdagingen voor de gemeente Groesbeek zijn de preventieve activiteiten en de integratie van de kwetsbare burgers in de gemeenschap.

De gemeente is op grond van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid verplicht om iedere vier jaar een nota gemeentelijk gezondheidsbeleid vast te stellen. De meest recente Nota lokaal gezondheidsbeleid dateert van april 2004. In 2008 is het dus tijd voor actualisering. De basis voor nieuw gezondheidsbeleid ligt in de evaluatie van het oude beleid en in het Gezondheidsprofiel Groesbeek 2007 van de GGD.

Dit domein gaat verder ook over kwetsbare doelgroepen: mensen met zorgbehoeften, ouderen, (verstandelijke) gehandicapten, chronisch zieken, laaggeletterden en mensen met een lage opleiding. De eigen kracht van deze mensen moet zeker ingezet, maar niet overschat worden. Dat kwam duidelijk naar voren tijdens de bijeenkomst van 30 oktober 2007. Verder zijn als knelpunten (uitdagingen) expliciet genoemd: eenzaamheid, regie kunnen voeren over eigen leven, niet geïnformeerd zijn, hindernissen bij gebruik van rollator en rolstoel, acceptatie door medeburgers. Voor (licht)verstandelijke gehandicapten die in Groesbeek zelfstandig gaan wonen (vermaatschappelijking) vergt volwaardig burgerschap extra aandacht.

Huiselijk geweld is een groot maatschappelijk probleem dat geestelijke, en vaak ook fysieke, littekens achterlaat bij de slachtoffers. Huiselijk geweld vindt in de beslotenheid van de huiselijke kring plaats en is daarom lastig te vinden en nog lastiger te bestrijden. Bij de aanpak is samenwerking met de betrokken instellingen (bijv. politie) en professionals (bijv. huisarts) nodig.

In het brede veld van zorg en welzijn bestaat steeds meer oog voor de toekomstige vraag. Zo maakt het verouderde verpleeghuis Irene plaats voor een modern woonzorgcentrum waar behalve lichamelijk zieke en psychogeriatrische patiënten ook hun gezonde partners terecht kunnen. De toekomstige vraag wordt ook tegemoet getreden met domotica (technische oplossingen om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen) en met allerlei commerciële (gemaks-)diensten die zelfstandigheid bevorderen.

Tussenstations

Op weg naar de bestemming in 2012, passeren we de volgende tussenstations:

Het gezondheidsbeleid: gezond gedrag bevorderen (2008)

Herziening van het gezondheidsbeleid staat in 2008 op de agenda. Dat doen we in nadrukkelijke samenhang met en binnen het kader van de Wmo. Aan de hand van de Wmo-visie werken we een aantal bouwstenen uit die tezamen leiden tot een handzame nota gezondheidsbeleid. Bouwstenen zijn bijvoorbeeld: alcohol- en drugsproblemen onder jongeren, het concretiseren van plannen voor het gezondheidscentrum waarin participeren huisartsen, apotheek, fysiotherapie, JGZ/GGD, maatschappelijk werk (NIM), logopedie en psychotherapie.

Vermaatschappelijking mogelijk maken (2010-2011)

Vermaatschappelijking van zorg is erop gericht dat onder andere mensen met een verstandelijke of geestelijke handicap en ouderen niet meer in een instelling leven, maar op 'eigen kracht' kunnen wonen en meedoen in de samenleving. Een mooie gedachte, maar de werkelijkheid is niet alleen maar positief, zo blijkt regelmatig.

Het proces van vermaatschappelijking vraagt iets van de beschikbare huizen capaciteit in gewone woonwijken, van de activiteiten binnen het huidige sport- en welzijnswerk, van de inspanning van de zorginstellingen, maar het vraagt ook iets van de ontvangende omgeving die zich 'medeverantwoordelijk' op moet stellen. In overleg met de bij vermaatschappelijking betrokken organisaties en instellingen en met wijkraden, bekijken we wat versterking behoeft en hoe we versterking gezamenlijk vormgeven.

Het leed achter de voordeur: inzicht in huiselijk geweld en het voorkomen ervan (2010)

Huiselijk geweld is een groot probleem waar omheen het vaak oorverdovend stil is. Zonder al nadrukkelijke ideeën te hebben hoe dit aan te pakken en vooral, hoe dit te voorkomen, agenderen we dit onderwerp expliciet.

Initiatieven tot bloei te laten komen (2008-2011 e.v.)

In de geest van de Wmo is het belangrijk dat burgers en organisaties initiatieven nemen om zelfstandigheid en meedoen te bevorderen. Het kan hierbij gaan om bijvoorbeeld nieuwe woonvormen, nieuwe diensten en nieuwe activiteiten voor mensen met een verhoogde kans op kwetsbaarheid. Of om initiatieven die met integratie van kwetsbare mensen in de wijk te maken hebben. Initiatieven tot bloei laten komen vraagt ruimte en stimulansen.

Domein 6: Anders en samen te werk

Over dit domein

In onze visie hebben we geconstateerd dat de Wmo in feite een klimaatsverandering vraagt. De kern van deze klimaatsverandering is dat burgers (waar mogelijk) meer zichzelf en elkaar gaan helpen en minder op de overheid moeten leunen. Alleen dan is het vangnet van voorzieningen betaalbaar en beschikbaar te houden voor die mensen die het echt nodig hebben.

Als gemeente beseffen wij dan ook dat wij niet alleen nieuwe taken hebben gekregen met de Wmo maar dat we, ten behoeve van de klimaatsverandering, ook dingen *anders* moeten gaan doen. En dat geldt zeker niet alleen voor de gemeente, maar ook voor ons maatschappelijk middenveld van instellingen en organisaties, en ook voor burgers en bedrijven. In feite is het organiseren van verandering een maatschappelijk vraagstuk op zich. Gemeente, organisaties en de samenleving moeten zichzelf in feite opnieuw uitvinden in het licht van de noodzakelijke veranderingen. Randvoorwaarden om de omslag te maken zijn: draagvlak, vertrouwen en experimenteeruimte, kunnen binden, betrokkenheid organiseren enz.

Bestemming

In 2012 zijn we tevreden als:

1. de boodschap van eigen kracht en medeverantwoordelijkheid helder is overgekomen en tot ander gedrag en een andere houding van burgers, instellingen en gemeente leidt;
2. samenwerking tussen instellingen rondom de Wmogoed van de grond is gekomen;
3. partijen in het veld spreken van een heldere (gemeentelijke) regie in projecten waar samenwerking essentieel is;
4. de betrokkenheid bij ontwikkeling van Wmo-beleid bij alle meedenkers groot is (gebleven);
5. alle betrokkenen erkennen dat de communicatie is verbeterd, vooral door niet alleen te informeren, maar ook gebruik te maken van tweezijdige communicatievormen; in gesprek gaan dus.

Vertrekpunt

Huidig klimaat

Uit de aanleiding van de Wmo is af te leiden dat de uitgroei van de verzorgingsstaat een deel van de eigen kracht uit burgers heeft gehaald en bij problemen gemakkelijk wordt gewezen in de richting van de overheid. Dat is het vertrekpunt van de klimaatsverandering.

Samenwerking kan altijd beter

Veel uitdagingen in de huidige samenleving vragen om samenwerking tussen instellingen en burgers en instellingen onderling. Dat wil om allerlei redenen niet altijd zo lukken als we graag zouden willen. Bijvoorbeeld door belangentegenstellingen, conflicterende regelgeving, tijd- of geldgebrek, gebrek aan leiderschap en regie. Uiteindelijk wordt hiermee de burger tekort gedaan: hij moet zelf de puzzel in elkaar zetten als hij hulp vanuit diverse instanties krijgt, hij moet van het kastje naar de muur of hij valt tussen de wal en het schip.

Regie

De regierol is een rol die gemeenten gemakkelijk wordt toegedicht. Zelden wordt er ook bewust inhoud gegeven aan deze rol. Dat leidt ertoe dat alle verwachtingen over deze rol de ruimte krijgen, met het gevolg dat de regisseur nooit aan al die verwachtingen kan voldoen en dat teleurstelling is ingebakken.

Samen beleid ontwikkelen

Meedoen is niet alleen het doel van de Wmo. Het is ook een middel in die zin dat beleid wordt ontwikkeld in samenspraak met het veld van instellingen en burgers. In de aanloop naar het Wmo-beleidsplan is via diverse vormen en methoden naar de samenleving geluisterd. Ook zijn diverse groepen actief betrokken bij veel beleid: de cliëntenraad WWB, Platform Wvg/BTB en de Seniorenraad. Specifiek voor de Wmo zijn opgericht: de Adviesgroep Wmo en de Visiegroep Wmo.

Communicatie

De communicatie kan beter, zo gaven de vele meedenkers aan. Gemeentelijke brieven moeten eenvoudiger. De uitleg over gemeentelijke keuzes moet beter; waarom is voor a gekozen en niet voor b? Transparant maken van de besluitvorming dus. Het Wmo-loket moet bekender worden.

Tussenstations

Voor alle onderstaande agendapunten geldt dat zij de hele vierjarige beleidsperiode op de agenda staan; zij kunnen uiteindelijk allen bijdragen aan de klimaatsverandering. En die valt niet in 1 jaar te realiseren. Een deel van deze agendapunten is ook niet direct aan te pakken, maar is meer een neveneffect van beleidsmaatregelen. Wel zal jaarlijks de vinger aan de pols worden gehouden om te zien of er verbetering optreedt.

Verleiden tot de dingen anders doen

Willen we uiteindelijk de burger verleiden tot het anders doen van dingen, dan zullen ook de gemeente, instellingen en professionals dingen anders moeten doen. Om de klimaatsverandering in de samenleving te bewerkstelligen, is een cultuurverandering in veel organisaties nodig, ook bij de gemeente.

We willen zelf 'het goede voorbeeld' geven in anders te werk gaan en hopen dat andere organisaties dat ook doen. Ook zullen instellingen en organisaties een bijdrage moeten leveren aan het uitdragen van de visie; het is ten slotte geen gemeentelijke visie, maar visie op de samenleving. Wij nodigen iedereen – organisaties en burgers – uit om mee te denken wat zij nodig hebben om de eigen kracht en medeverantwoordelijkheid vorm te geven, te stimuleren en om initiatieven te nemen die goed zijn voor de samenhang in de samenleving.

We zullen ruimte creëren voor initiatieven en mogelijkheden om op initiatieven in te spelen door deze met snel beschikbare inzet of budget te ondersteunen. De mogelijkheid tot ondersteuning moet op wijkniveau bekend zijn en liefst ook daar worden vormgegeven.

Het beleidsproces volgens de wet Wmo: meedoen is ook hier de kern!

De Wmo heeft een aantal aanwijzingen opgenomen voor het Wmo-beleidsproces. Cliëntparticipatie, betrekken van organisaties en instellingen bij de voorbereiding van beleid, het vierjaarlijks opstellen van een beleidsplan met het veld en cliëntgroepen, monitoring en jaarlijkse evaluatie en jaarlijkse

verantwoording van prestaties⁹, het bieden van gelegenheid aan ingezetenen (natuurlijke en rechtspersonen) tot het zelfstandig indienen van voorstellen en jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek¹⁰.

Participatiegroep Wmo aan de slag

De Adviesgroep die in 2007 betrokken is geweest bij het opstellen van het Wmo-beleidsplan, heeft een advies opgesteld voor de invulling van participatie in gemeente Groesbeek. Kern van dit voorstel is dat er een Participatiegroep Wmo zal worden ingesteld. Deze Participatiegroep gaat bewaken dat de gemeente burgers voldoende, tijdig en gericht bij het te ontwikkelen beleid betreft. Het voorstel van de Adviesgroep is integraal opgenomen in het bijlagenboek en voorzien van een reactie van het college.

In 2008 en 2009 zal dit voorstel op proef worden uitgevoerd. Aan de hand van de ervaringen kan voor verlenging worden gekozen, al dan niet in aangepaste vorm.

Het Wmo-loket als spil in 'hoe anders te werk'

Het Wmo-loket is niet alleen een manier om de vraag van de burger van een goed en afgestemd antwoord te voorzien. Het loket maakt ook inzichtelijk welke (veranderende) vragen er spelen in de samenleving. Op basis hiervan kunnen we bezien of de bestaande sociale infrastructuur in staat is de vragen van een adequaat antwoord te voorzien. Zo bezien vormt het loket de spil in de Wmo.

De eisen die door de vele meedenkers in het beleidsproces aan de het loket zijn gesteld zijn hoog. Het moet van meet af aan goed functioneren om vertrouwen te wekken en om aan de hooggespannen verwachtingen te voldoen. Tegelijk beseft vrijwel iedereen dat de organisatie van een dergelijk goed functionerend loket niet in één keer zo te regelen valt dat het aan de hooggespannen verwachtingen kan voldoen. Daarvoor is het te complex en veelomvattend. Een groeimodel en het managen van verwachtingen zijn noodzakelijk. In domein 4 is aangegeven wat van het loket mag worden verwacht in welk uitvoeringsjaar.

Zorgvuldig en intensief communiceren

Een klimaatsverandering vergt dat nieuwe denkbeelden, visie en beleid breed uitgedragen worden. Communicatie is daarbij een belangrijk middel. Dit zal voor verschillende doelgroepen (de speciale Wmo-doelgroepen, instellingen en organisaties en de burger in het algemeen) met maatwerk vormgegeven moeten worden. De gebruikelijke kanalen zullen worden gebruikt (Groesbeeks weekblad, nieuwsbrieven en de website). Daarnaast:

- zullen we bij ieder voorstel waarover we advies vragen aan de Participatiegroep Wmo tevens vragen welke vorm van communicatie geëigend is bij ieder voorstel

9 “De gemeente publiceert jaarlijks voor 1 juli (m.i.v 2008) de uitkomsten van een onderzoek naar tevredenheid van vragers van maatschappelijke ondersteuning over de uitvoering van de wet, die verkregen zijn volgens een methode die na overleg met representatieve organisaties op gebied van maatschappelijke ondersteuning tot stand is gekomen”, aldus de Wmo.

10 “De gemeente publiceert jaarlijks voor 1 juli de bij ministeriele regeling aangewezen gegevens over de prestaties van gemeenten op het gebied van maatschappelijke ondersteuning betreffende het voorgaande kalenderjaar”, aldus de Wmo.

- zullen we - waar mogelijk – kiezen voor tweezijdige communicatie, in de eerste plaats door aan te sluiten bij informatiebijeenkomsten die worden georganiseerd in onze gemeente.

Communicatie staat dus ook voor goed luisteren naar de samenleving, kennis nemen van de verschillende standpunten en belangen. De gemeente neemt vervolgens besluiten die het algemeen belang zo goed mogelijk dienen.

Communicatie betekent ook verhelderen waarom er gekozen wordt A te doen en B niet. De politieke besluitvorming en motivering van beslissingen moet transparanter zijn. De worsteling om ambities in balans te krijgen met de middelen mag meer zichtbaar worden, zo werd in het voorbereidingstraject tot dit beleidsplan aangegeven.

De gemeentelijke regierol bewust, werkbaar en effectief invullen

Instellingen en organisaties verwachten van de gemeente een overzichtspositie en van daaruit een coördinerende rol in het brede veld van de Wmo. De invulling van de regierol van de gemeente kan, afhankelijk van het doel, variëren. De gemeente zal daar flexibel mee omgaan. Dat wil zeggen dat voor het ene project een strakke en intensieve regie van de gemeente verwacht mag worden en voor het andere project zal meer ruimte aan instellingen of burgers gelaten worden en zal de gemeente kaders aangeven en eventueel voor randvoorwaarden zorgdragen. Ook zal steeds nadrukkelijker gekeken worden naar het particulier initiatief en of de gemeente daar bij aan kan sluiten. Er zal in dit kader ook meer aandacht worden geschonken aan subsidies als instrument in de regievoering om organisaties te faciliteren.

Per uit te werken project in het kader van dit beleidsplan, zal tevens invulling gegeven worden aan de regierol. Maar natuurlijk is de daadwerkelijke effectiviteit van de gemeentelijke regie uiteindelijk steeds afhankelijk van de mate waarin de partijen in het veld hun (mede)verantwoordelijke rol invullen.

Samenvatting vierjarige beleidsagenda

Domein 1	Samen leven in buurt, wijk en dorp
Bestemming	<p>We zijn in 2012 tevreden als:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de randvoorwaarden voor goed samenleven in wijken, dorpen en buurten in de zin van de inrichting van de bebouwde omgeving, veiligheid en voorzieningen, goed geregeld zijn; 2. er voorzieningen en woningen zijn gerealiseerd, passend bij de behoeften van de groeiende groep senioren, gericht op het zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen; 3. in 2012 iedere wijk een vertegenwoordigend orgaan heeft dat goede contacten heeft met wijk- of dorpsbewoners en de gemeente; 4. in wijken en dorpen initiatieven worden genomen door bewoners voor samenbindende en/of probleemoplossende activiteiten; 5. jongeren nadrukkelijk betrokken zijn bij hun wijk of dorp; 6. er een visie is opgesteld voor wijk- en dorpsaccommodaties; 7. het plan om de Stekkenberg te herstructureren en levensloopbestendig te maken, vergaand in uitvoering is; 8. de betrokkenheid van Groesbekers bij elkaar en bij verenigingen en hun wijk/dorp op blijvend hoog niveau is.
Tussenstations	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wijken en dorpen goed vertegenwoordigd (2008) 2. Visie op voorzieningen in wijken en dorpen (2008 e.v) 3. Pilot toekomstige wijkvoorzieningen De Stekkenberg (2008 e.v.) 4. Ruimte aan initiatieven gericht op 'Samen leven in buurt, wijk en dorp' (2008 e.v.) 5. Integratie in wijken bevorderen (2008-2011 e.v.)

Domein 2	Verantwoordelijk opgroeien en opvoeden
Bestemming	<p>In 2012 zijn we tevreden als:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. jeugd, jongeren, ouders en verzorgers zich bewust zijn van het feit dat ze deel uitmaken van de samenleving en daarin (mede)verantwoordelijkheid dragen; 2. jeugd, jongeren, ouders en verzorgers zich betrokken voelen bij de samenleving en serieus genomen voelen; 3. ouders en gezinnen goed toegerust zijn voor hun verantwoordelijke opvoedingstaak; 4. er sociale samenhang bestaat tussen verschillende bevolkingsgroepen en groepen weten elkaars potentieel aan te boren; 5. de regierol binnen het jeugdbeleid zal sterk zijn vormgegeven; 6. aanbieders rondom jeugd en gezinnen integraal en oplossingsgericht samenwerken; 7. aanbieders herkenbaar zijn en inwoners de weg kennen.
Tussenstations	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vorm en inhoud geven aan opvoedingsondersteuning (2008-2009) 2. Middelengebruik terugdringen (2008-2009) 3. Maatschappelijke stages en les in burgerschap als instrumenten in de

	Wmo (2010-2011) 4. In netwerkverband met vereende krachten problemen aanpakken (2008-2011 e.v.)
--	--

Domein 3	Mantelzorg en vrijwilligers op waarde geschat
Bestemming	In 2012 zijn we tevreden als: <ol style="list-style-type: none"> 1. mantelzorgers zich bewust zijn van het feit dat ze mantelzorger zijn en bekend zijn met het ondersteuningsaanbod; 2. we goed zicht hebben op de noden, wensen en behoeften van mantelzorgers en vrijwilligers; 3. er voldoende en passende ondersteuning is voor mantelzorgers (ontmoeting, ondersteuning en erkenning) zo dicht mogelijk bij huis georganiseerd; 4. werkgevers hun mantelzorgende werknemers faciliteren en ondersteunen zodat het verrichten van werk en het leveren van mantelzorg verenigbaar zijn. 5. mantelzorgers en vrijwilligers zich gewaardeerd en gesteund weten in hun belangrijke werk; 6. zoveel mogelijk inwoners <i>niet alleen bereid zijn</i> vrijwilligerswerk te doen, maar dit ook <i>daadwerkelijk gaan doen</i>; 7. vraag en aanbod in vrijwilligerswerk meebewegen met ontwikkelingen in de samenleving en steeds tot een goede match weten te komen; 8. maatschappelijk betrokken ondernemerschap vele nuttige vormen aanneemt in de gemeente Groesbeek;
Tussenstations	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mantelzorgers bekend maken met hun rol en het aanbod, en onderzoeken van de mogelijkheden om te komen tot een lokaal Steunpunt Mantelzorg (2008-2009) 2. Nieuwe vrijwilligers en het stimuleren van vrijwilligerswerk nieuwe stijl (2010-2011)

Domein 4	Meedoen makkelijker maken
Bestemming	We zijn in 2012 tevreden: <ol style="list-style-type: none"> 1. als burgers kunnen blijven wonen in hun wijk, ook als er ondersteuning of zorg nodig is; 2. als burgers, net als nu, zo veel en zo lang mogelijk zelfredzaam zijn en gebruik maken van eigen kracht en hun medeverantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving, ook als vrijwilligers of als mantelzorgers; 3. als sprake is van een goed aanbod en netwerk van algemene, laagdrempelige voorzieningen die meedoen makkelijker maken, zodat het gebruik van individuele voorzieningen zoveel mogelijk wordt uitgesteld en wordt beperkt tot waar het echt nodig is; 4. als er een vervoersnetwerk is dat meedoen makkelijker maakt; 5. als de burger voor een scala aan vragen terecht kan in een breed en kwalitatief hoogwaardig loket: <ol style="list-style-type: none"> a. dat goed bekend is onder de burgers; b. dat de Wmo-visie uitdraagt;

	<ul style="list-style-type: none"> c. waar de consultant samen met de burger de vraag analyseert en een antwoord vindt dat past in de Wmo-visie; 6. als de ervaringen aan het loket worden gebruikt bij verdere beleidsontwikkeling (waar is vraag naar, bestaat er een aanbod bij alle vragen, werken de aanbieders goed samen bij meervoudige vragen?); 7. als meedoen voor alle burgers en in het bijzonder voor de kwetsbare burger, makkelijker wordt gemaakt doordat instellingen binnen de gemeente oplossingsgericht samenwerken; 8. als het compensatiebeginsel een helder en werkbaar begrip is en aandacht heeft voor maatwerk en keuzevrijheid; 9. als communicatie met de burgers, klanttevredenheidsonderzoeken en evaluatie leiden tot herkenbaar en doelgericht beleid met draagvlak. 10. Als de gemeentelijke regierol sterk is vormgegeven.
Tussenstations	<ul style="list-style-type: none"> • Bouwen aan de basis (2008) <ul style="list-style-type: none"> 1. Wmo-verordening en beleidsregels 2. Ontwikkelen armoedebeleid 3. Kennismaken en herbeoordeling van gebruikers van voorzieningen 4. Aanbesteding ex-Wvg-voorzieningen 5. Aanbesteding hulp bij het huishouden (in regionaal verband te bepalen in welk jaar) 6. Werkprocessen loket verder ontwikkelen en transparant maken 7. Vormgeving aan de samenwerking met de ketenpartners achter het loket; 8. Spreekuur van het loket op proef in de kernen 9. Voorlichtingsbijeenkomsten op aanvraag bijwonen 10. Klanttevredenheidsonderzoek • Uitbouwen (2009) <ul style="list-style-type: none"> 1. Vervoersnetwerk in Groesbeek 2. Communicatie met de burger 3. Maatregelen gericht op meedoen kwetsbare burgers 4. Cliëntondersteuning 5. Vormgeving aan de samenwerking met ketenpartners achter het loket 6. Jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek uitvoeren • Voortbouwen (2010) <ul style="list-style-type: none"> 1. In beeld brengen van het samenstel van algemene en individuele voorzieningen, dit afzetten tegen de vraag en verbetervoorstellen formuleren 2. Voortgaande vormgeving aan de samenwerking met ketenpartners achter het loket 3. Jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek uitvoeren • Terugkijken en vooruitzien (2011) <ul style="list-style-type: none"> 1. Evaluatie 2. Komen tot agendapunten voor het volgende vierjarige plan.

Domein 5	Regio op preventie, zorg en opvang
Bestemming	In 2012 zijn we tevreden als: <ol style="list-style-type: none"> 1. er meer bewustzijn in de samenleving is ontstaan over de mogelijkheden om de eigen gezondheid te bevorderen; 2. de inspanningen in het kader van gezondheidsbeleid resulteren in gezonder gedrag; 3. (groepen) kwetsbare burgers zo volwaardig mogelijk deelnemen of in ieder geval deel <i>kunnen</i> nemen, aan de Groesbeekse samenleving; 4. huiselijk geweld bespreekbaarder is, eerder wordt gesignaleerd en is teruggedrongen; 5. burgers en organisaties ruimte ervaren en benutten om initiatieven en ideeën van zo zelfstandig mogelijk wonen en leven, vorm te geven naar eigen inzicht. 6. de regierol binnen dit domein sterk is vormgegeven.
Tussenstations	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gezondheidsbeleid: gezond gedrag bevorderen (2008) 2. Vermaatschappelijking mogelijk maken (2010-2011) 3. Het leed achter de voordeur: inzicht in huiselijk geweld en het voorkomen daarvan (2010) 4. Initiatieven tot bloei laten komen (2008-2011 e.v.)

Domein 6	Anders en samen te werk
Bestemming	In 2012 zijn we tevreden als: <ol style="list-style-type: none"> 1. de boodschap van eigen kracht en medeverantwoordelijkheid helder is overgekomen en tot ander gedrag en een andere houding van burgers, instellingen en gemeente leidt; 2. samenwerking tussen instellingen rondom de Wmogoed van de grond is gekomen; 3. partijen in het veld spreken van een heldere (gemeentelijke) regie in projecten waar samenwerking essentieel is; 4. de betrokkenheid bij ontwikkeling van Wmo-beleid bij alle meedenkers groot is (gebleven); 5. alle betrokkenen erkennen dat de communicatie is verbeterd, vooral door niet alleen te informeren, maar ook gebruik te maken van tweezijdige communicatievormen; in gesprek gaan dus.
Tussenstations	2008 –2011: <ol style="list-style-type: none"> 1. Verleiden tot dingen anders doen 2. Het beleidsproces volgens de wet Wmo: meedoen is ook hier de kern! 3. Participatiegroep Wmo aan de slag 4. Het Wmo-loket als spil in 'hoe anders te werk' 5. Zorgvuldig en intensief communiceren 6. De gemeentelijke regierol bewust, werkbaar en effectief invullen

Hoofdstuk 5. Organisatie, mensen en middelen

In dit hoofdstuk komt aan de orde *waarmee* we de speerpunten uit het vorige hoofdstuk uit willen gaan voeren. Achtereenvolgens: de uitvoeringsorganisatie en personele capaciteit, financiën, monitoring en communicatie.

5.1. Uitvoeringsorganisatie en personele capaciteit

Uitvoeringsorganisatie

De Wmo beslaat een breed terrein. Dat vraagt afstemming. Bovendien is het werken aan een breed beleidsplan als dit relatief nieuw voor de gemeente. Een projectorganisatie is dan (voorlopig) een geëigende vorm voor de uitvoeringsorganisatie. Na een jaar evalueren we of er nog langer een projectorganisatie nodig is of dat de staande organisatie de Wmo verder kan in- en uitvoeren.

De projectorganisatie voor de Wmo ziet er als volgt uit:

- a. Ieder domein kent een *domeinregisseur* die:
 - i. de verantwoordelijkheid draagt voor de voorbereiding, uitvoering, afstemming en voortgang van het agendapunt/de agendapunten die op dat domein in het betreffende jaar aan de orde zijn;
 - ii. zorg draagt voor periodiek overleg met de bestuurlijk verantwoordelijke portefeuillehouder over de agendapunten;
 - iii. zorgt dat participatie door de bij het betreffende voorstel betrokken doelgroepen tijdig vorm en inhoud wordt gegeven en leidt het voorstel op tijd door naar de Participatiegroep Wmo;
 - iv. zorgt voor de interne afstemming binnen de ambtelijke organisatie in het kader van het betreffende agendapunt (in geval meerdere afdelingen/ambtenaren betrokken zijn)
- b. De domeinregisseurs tezamen vormen de *projectgroep*.
- c. De projectgroep wordt voorgezeten door de *projectleider* Wmo.
- d. De projectgroep voert maandelijks overleg met het hoofd WWI
- e. De projectgroep rapporteert per kwartaal aan het *college* over de voortgang van de agendapunten die aan de orde zijn in het betreffende jaar.
- f. De projectgroep draagt zorg voor vorm en inhoud van de jaarlijkse voortgangsrapportage aan de *raad* en aan de *samenleving*.
- g. Het jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek wordt uitgevoerd onder regie van de projectgroep en in samenspraak met de Participatiegroep Wmo.

Personele capaciteit

Het vierjarig Wmo-beleidsplan wordt ieder jaar vertaald in een jaarplan dat concreet maakt wat het doel is, hoe dit nagestreefd gaat worden, met wie en met welk budget. Pas dan kan de benodigde ambtelijke capaciteit worden bepaald. Overigens start het eerste uitvoeringsjaar pas in april 2008 omdat pas dan het beleidsplan 2008-2011 door de raad is vastgesteld.

De Wmo brengt een aantal wettelijke verplichtingen met zich mee die ambtelijke capaciteit vergen: participatie, het jaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek, het vierjaarlijkse beleidsplan.

Verder is de logische consequentie van het toevoegen van nieuwe taken aan de werkpakketten van beleidsmedewerkers dat er ook een aantal taken af zullen moeten vallen. Met de Wmo is in feite sprake van een nieuwe paraplu boven een groot deel van het gemeentelijke beleid. Door zaken

(opnieuw) in samenhang te bekijken en vooruit te kijken naar de visie, zullen we de komende jaren een aantal nieuwe dingen gaan doen en een aantal dingen anders gaan doen. Dit kan en zal ook gaan betekenen dat we een aantal zaken niet meer doen. Het adagium 'Minder overheid, meer civil society' zal steeds meer zijn beslag krijgen.

5.2. Financieel kader

De speelruimte voor de Wmo kunnen we grofweg als volgt aanduiden:

1. de middelen die voorheen omgingen in de brede welzijnswet,
2. de middelen die voorheen omgingen in de Wvg,
3. de nieuwe Wmo-middelen die gemeenten krijgen voor uitvoering en inkoop van de hulp bij het huishouden en de middelen die omgaan in de AWBZ-subsidieregelingen die in de Wmo zijn opgegaan.

Het totale geraamde budget van alle begrotingsposten (inclusief geraamde loonkosten) die toegerekend kunnen worden aan de prestatievelden van de Wmo, bedraagt in 2007 in totaal € 9.357.000,-. Dit is ongeveer 33% van de totale gemeentebegroting.

Via de jaarplannen zullen steeds voorstellen worden gedaan die zoveel mogelijk smart worden geformuleerd, met daaraan gekoppeld de vertaling van ambities en keuzes in benodigde middelen en menskracht. De jaarplannen worden voorgelegd aan de Raad. Waar mogelijk en nodig streven we naar meerjarige duidelijkheid.

Ten aanzien van de middelen hanteren we de volgende uitgangspunten:

- De middelen die nu omgaan in de verschillende domeinen vormen de basisruimte waarbinnen de ambities en keuzes op dat domein moeten worden vormgegeven.
- Ambities en keuzes worden in balans gebracht met de beschikbare middelen.
- Voor resterende middelen die in een uitvoeringsjaar wel voor Wmo-doeleinden beschikbaar zijn, maar niet zijn ingezet, wordt een bestemmingsreserve gevormd.

Risico's

De Wmo brengt een aantal risico's met zich mee. In budgettaire zin zijn de grootste risico's:

- Stijging ondersteuningsvraag: vooral als gevolg van de vergrijzing.
- Eerste ervaringen met de Wmo in de thuiszorg: Het is niet ondenkbaar dat dit bij een vervolgaanbesteding tot hogere prijzen zal leiden. De markt zal het uitwijzen. Hierbij is ook de arbeidsmarkt in het geding: minder aanbod als gevolg van ontgroening en vergrijzing kan van invloed zijn op de prijs.
- Dure woningaanpassingen: Voorheen konden gemeenten dure woningaanpassingen (boven € 20.000) declareren bij het rijk. Met de komst van de Wmo is een bedrag opgenomen in het gemeentefonds ter compensatie van dit risico en is het risico dus aan de gemeente.
- Kosten ambtelijke inzet Wmo : In 2007 is gebleken dat de Wmo veel meer ambtelijke inzet heeft gekost dan tegenover het aandeel uitvoeringskosten staat dat in het gemeentefonds is gestort. Op de kosten voor de ontwikkeling van het beleidskader na, zijn deze kosten de komende jaren structureel. Om in de komende decennia tot 'minder overheid, meer civil society' te komen, zal op onderdelen in eerste instantie méér inzet nodig zijn. Ook voor het loket zal meer inzet nodig zijn als het aantal vragen, aanvragen en diensten via het loket gaat toenemen. In de komende jaren zullen zich getallen uitkristalliseren over de benodigde tijd

per behandeling van een aanvraag en de caseload voor Wmo-consulenten.

Het is van belang om deze risico's goed te monitoren om er tijdig op te kunnen anticiperen, via beleidsmaatregelen of via budgetaanpassingen.

5.3. Monitoring

We beogen met de Wmo dat iedereen zo gewoon mogelijk mee kan doen en dat iedereen ook gewoon mee doet! Uiteindelijk tot uitdrukking komend in een klimaatsverandering. Die klimaatsverandering is moeilijk meetbaar maar hopelijk wel merkbaar. De rest kunnen we redelijk meetbaar maken. Bij iedere jaaragenda wordt bepaald wanneer we spreken van een tevredenstellend resultaat aan het eind van dat jaar. Aan het eind van het jaar wordt hierover gerapporteerd.

Naast het monitoren van de resultaten op de verschillende agendapunten, is het ook van belang om de ontwikkeling van de vraag te monitoren. Daarbij doelen we vooral op de vraag naar individuele en algemene voorzieningen. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van de vraag naar hulp in het huishouden, het aantal indicatiestellingen, het aantal vragen dat gesteld wordt aan het loket, de vraag naar ondersteuning van mantelzorgers enz.

Jaarlijks moet verantwoording aan het rijk worden afgelegd op een aantal door het ministerie van VWS bepaalde prestatie-indicatoren. Ook vindt jaarlijks een klanttevredenheidsonderzoek plaats.

5.4. Communicatie

Om de visie breed in Groesbeek bekend te laten worden, is communicatie van groot belang. Na bekendheid, is de volgende stap verwezenlijking van de visie. Dat gebeurt via de agendapunten op de domeinen. Ook gaan we ervan uit dat de verschillende organisaties die in Groesbeek werkzaam zijn, hun bijdrage zullen leveren aan het bekendmaken en verwezenlijken van de visie. De rol van communicatie is in dit geheel: informeren, motiveren en activeren.

Uiteindelijk beogen we met de communicatie zoveel mogelijk draagvlak te bereiken opdat zoveel mogelijk mensen 'meedoen' om de Wmo mogelijk te maken op een aanvaardbare, betaalbare en toekomstbestendige manier.

Hoofdstuk 6: Het geheel samengevat en overziend...

Kern van de visie

In de Wmo draait het om zo gewoon mogelijk meedoen aan de samenleving door iedereen. In een notendop komt onze visie er op neer dat we starten vanuit de eigen kracht van mensen, dat we het zwaartepunt neerleggen bij de verantwoordelijke samenleving (civil society) en dat de gemeenten een vangnet vormt. Verder neemt de gemeente de regierol nadrukkelijk op zich. Uiteindelijk doel is dat we een klimaatsverandering voor elkaar krijgen. Minder ieder voor zich, meer de Wmo met, door en voor ons allen. Dit is nodig omdat de samenleving de komende jaren ontgroent en vergrijst, met grote gevolgen voor de ondersteuningsvraag en de arbeidsmarkt.

Kracht van het beleidsplan

Voor ieder van de zes domeinen hebben we een beperkt aantal agendapunten bepaald waarmee we de komende jaren in gezamenlijkheid de veranderingen, en uiteindelijk, de klimaatsverandering, gaan bewerkstelligen. Agendapunten op de domeinen 1 tot en met 5 geven aan *wat* we samen met burgers, organisatie en instellingen (anders) gaan doen, domein 6 geeft antwoord op de *hoe*-vraag.

In termen van de mobiel....uitgebalanceerd?

In termen van de Wmo-mobiel worden met deze visie - en de uitwerking daarvan op de verschillende domeinen - veel knoppen aangeroerd om tot uitgebalanceerd beleid te komen. Dat is nodig want wat middelen (menskracht en geld) aangaat wordt het speelveld steeds krappere. Dit terwijl de ondersteuningsvraag zal toenemen als gevolg van de vergrijzing en de vermaatschappelijking. De kunst is nu om hier andere antwoorden op te geven dan het op de huidige voet doorgaan met verstrekken van ondersteunende voorzieningen.

Het is onmogelijk om op dit moment exact te kwantificeren of deze maatregelen met elkaar een uitgebalanceerd geheel vormen. Werken aan de samenleving is complexe materie. We gaan de resultaten goed monitoren en wegen minstens jaarlijks aan de hand van de balans af of het beleid uitgebalanceerd is.

Bijlage: Domein-indeling versus indeling in prestatievelden

Zes Groesbeekse domeinen	Welke prestatievelden en beleidsvelden rekenen we bijvoorbeeld tot dit domein
Samen leven in buurt, wijk en dorp	<ul style="list-style-type: none"> - prestatieveld 1: het bevorderen van sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten - wonen en ruimtelijke ordening
Verantwoordelijk opgroeien en opvoeden	<ul style="list-style-type: none"> - prestatieveld 2: op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden - het brede jeugd beleid (dus ook de jeugd zonder problemen) - onderwijsbeleid (bijvoorbeeld maatschappelijke stages en lessen in burgerschap)
Mantelzorg en vrijwilligers op waarde geschat	<ul style="list-style-type: none"> - prestatieveld 4: het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers - onderdelen van beleid op terrein van werk en inkomen, bijvoorbeeld gericht op het uitbreiden van het vrijwilligerspotentieel - Maatschappelijk betrokken ondernemerschap
Meedoen makkelijker maken	<ul style="list-style-type: none"> - prestatieveld 3: het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning - prestatieveld 5: het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem - prestatieveld 6: het verlenen van voorzieningen aan mensen met beperkingen of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychisch sociaal probleem
Regie op preventie, zorg en opvang	<ul style="list-style-type: none"> - prestatieveld 7: het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang - prestatieveld 8: het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg - prestatieveld 9: het bevorderen van verslavingsbeleid - onderdelen van lokaal gezondheidsbeleid - onderdelen van het ouderenbeleid - ontwikkeling van de markt van ondersteunende diensten
Anders en samen te werk	<p>De veranderingen in de geest van de Wmo komen er niet vanzelf. Dat vergt een andere wijze van werken, tot uitdrukking komend bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - in de wijze van betrekken van cliëntgroepen bij beleidsontwikkeling en uitvoering, - in een goede rolverdeling en goede samenwerking en een uitgebalanceerde gemeentelijke regierol - in terugdringen van de regeldichtheid - in de wijze van communiceren over beleid en uitvoering

